

PSYCHOLOGIE A SOCIOLOGIE

Аршава І.Ф., Аршава І.О. СТРУКТУРА І МЕХАНІЗМИ ФЕНОМЕНУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ЯК ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЄЗБЕРІГАЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ	63
---	----

PHILOSOPHY

Barkov D. Y. THE PROBLEM OF INDIVIDUALITY IN THE INFORMATION SOCIETY. RISKS AND CONTRADICTIONS.....	68
CONTENTS	75

229801
229801
230339
230224
229338
230471
230544
230870
230939
230519
230077

NR 7 (43) 2017

**Středoevropský
věstník pro vědu a
výzkum**

Praha
Publishing house Education and Science
2017

Redakční rada:

prof. PhDr. Jana Spalová, DrSc.
 prof. PhDr. Alexandr Dvořák, DrSc.
 prof. PhDr. Jiří Salač, DrSc.
 prof. PhDr. Helena Reschová, DrSc.
 prof. PhDr. Jan Suchánek, DrSc.
 prof. PhDr. Anna Frintová, DrSc.
 prof. PhDr. Josef Mlsna, DrSc.
 PhDr. PaedDr. Anna Winterová, Ph.D.
 prof. PhDr. Petr Gronský, DrSc.
 prof. PhDr. Zdeněk Švestka, DrSc.
 prof. PhDr. Jana Radová, DrSc.
 prof. PhDr. Václav Tryzna, DrSc.
 prof. PhDr. Jakub Linek, DrSc.
 prof. PhDr. Vít Hlaváček, DrSc.
 prof. PhDr. Miloslav Dvořák, DrSc.

Technická Editor:

Mgr. Jana Chytilová

Adresa vydavatele a
 redakce:
 Frýdlantská 15/1314,
 Praha 8,
 PSČ 182 00

e-mail: praha@rusnauka.com

Místo vydávání,
 Praha

Četnost (periodicita)
 jeho vydávání, měsíčník

Číslo a den vydání, 21.11.2017
 Číslo vydání 21.11.2017

Evidenční číslo periodického tisku přidělené ministerstvem: MK ČR E 21425
 Vydavatel : Publishing house Education and Science s.r.o., IČ 271 56 877,
 Frýdlantská 15/1314, Praha 8, PSČ 182 00

© Kompozitní autoři, 2017
 © Publishing house Education and Science, 2017

CONTENTS

EKONOMIKA

Popelo O. EVOLUATION OF THE MODERNIZATIONAL STATE OF ECONOMIC SPHERE AS A COMPLEX MODERNIZATION OF PRODUCTIVE FORCES OF UKRAINE REGIONS 3

Серебренников В.М., Серебренникова В. В., МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ (УСЛОВИЯ ВОЗНИКНОВЕНИЯ) 9

PRÁVNÍ VĚDA

Kraskovska A. INTEGRATION OF ENVIRONMENTAL POLICY INTO OTHER SECTORAL POLICIES: PROPOSAL FOR ADAPTATION PLAN OF UKRAINIAN ENVIRONMENTAL LEGISLATION TO THE EUROPEAN UNION NORMS 15

Долгополов А.Н., Кондратюк Ю. СТАНОВЛЕНИЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВЕННОГО ПРАВА В УКРАИНЕ 25

PEDAGOGICKÉ VĚDY

Грищенко Л.В. РІВНІ, КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ 31

Вербин Н.Б. МОДЕЛИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ВЫНОСЛИВОСТИ БУДУЩИХ МАГИСТРОВ ВОЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ЭТАПЕ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКОГО УРОВНЯ ПОДГОТОВКИ 38

Blazhko O.A., Yaroshenko O.G. SUBSTANCE OF METHODOLOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR SUBJECT ORIENTED INSTRUCTION OF CHEMISTRY TO PUPILS AT GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS 53

Чиченьова О. М. РОЗВИТОК СПРИТНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ГРІ В НАСТІЛЬНИЙ ТЕНІС СТУДЕНТІВ-ПОЧАТКІВЦІВ 60

transformations and the acute problem of the self-formation remain, the problem of external manipulation, and therefore also the ground for research of the supporters of mass society ideas, will also remain.

Recommendations

The materials of this article can be of interest for researchers in comparative studies, teachers, PhD and Master students, undergraduate students of Philological faculties of Higher educational institutions.

References

1. Bauman, Z. (2005). The Individualized Society. Moscow: Logos. 390 p.
2. Beck, U. (2001). What Is Globalization? Moscow: Progress-Tradisiya. 304 p.
3. Baudrillard, J. (2006). The Consumer Society: Myths and Structures. Moscow: Respublika. 268 p.
4. Castells, M. (2004). The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business and Society. Yekaterinburg: U – Faktoria. 328 p.
5. Granovetter, M. (2009). The Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited // The Economic Sociology [electronic resource]. №4, 31-35 p. URL: https://ecsoc.hse.ru/data/2011/12/08/1208204981/ecsoc_t10_n4.pdf (date of access: 12.06.2017)
6. Rheingold, H. (2006). Smart Mobs: The Next Social Revolution. Moscow: FAIR-PRESS. 416 p.
7. Toffler, A. (2004). The Third Wave. Moscow: OOO "Firma "Uzdatelstvo AST". 261 p.
8. Fromm, E. (2005). The Sane Society. Moscow: AST: Tranzitkniga. 571 p.

EKONOMIKA

Olga Popelo,

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Chernigov National University of Technology, Ukraine.*

EVALUATION OF THE MODERNIZATIONAL STATE OF ECONOMIC SPHERE AS A COMPLEX MODERNIZATION OF PRODUCTION FORCES OF UKRAINE REGIONS

Ukraine's strategic course for integration into the European community requires effective management decisions to modernize the productive forces. The effective use of intellectual potential, the large-scale attraction and development of new technologies, the development of high-tech industries, the activation of innovative activity, the optimal use of the natural resource potential and the ecologization of all spheres of public life are the dominant modernization priorities. The methodology for assessing the level of modernization of the productive forces requires consideration of listed indicators and the need to synchronize the actions of territorial authorities, local government, civil society institutions and business.

It is necessary to analyze the current state of such components as level of economic development – L_{ED} , level of investment activity – L_{IA} , level of innovation activity – L_{INA} (Table 1, addition A B ,C) to determine the *level of the modernization state of the economic sphere* (LES) as a composite level of modernization of productive forces. [1.5].

The level of economic development includes the following indicators: the share of industrial output in the GRP; the share of agricultural production in the GRP; coefficient of export coverage import; the share of services rendered in the GRP; income per capita population; efficiency of use of fuel and energy resources.

The level of investment activity includes the analysis of indicators: the share of capital investment in GRP and foreign direct investment per capita.

The level of innovation activity includes the analysis of such indicators as the share of sold innovative products in the GRP and the share of enterprises active in innovation in the total number of industrial enterprises.

For each indicator, we propose calculating partial indices as the ratio of the value of a specific indicator for each region in a given year to the best value in a country. Further, as the arithmetic mean value, generalizing indices are calculated for each region for the entire researched period. We calculate the level of the modernization state of the economic sphere on their basis, taking into account the weight coefficients for each group of indicators (for the level of economic development - 0.5, for levels of innovation and investment activity - 0.25).

According to the results of the rating assessment of the level of the modernization of the economic sphere in 2015, we propose to distinguish four groups of regions: regions with high LES, regions with LES above the average, regions with medium and low LES (Table 1, Picture 1).

Table 1

Grouping of regions according to the level of modernization of the economic sphere in 2015

Level LES	Value range LES	Regions
low	< 95 %	Zhytomyrska, Zakarpatska, Rivnenska, Chernivetska and Chernihivska
average	$\geq 95\%$ < 105 %	Volynska, Vinnytska, Dnipropetrovska, Ivano-Frankivska, Lvivska, Nikolaevska, Odeska, Poltavska, Ternopilska, Khersonska, Khmelnytska and Cherkaska
above average	$\geq 105\%$ < 110 %	Kirovogradská, Kharkivska
high	$\geq 110\%$	Kyivska, Zaporozka, Sumska

perception will lead to the establishment of communication not with the Other, but with his own conception of the Other. In the conditions of instability and chaotic character of network communication, Another simply gets lost, does not have time to break upon us in its individual fullness. In addition, spontaneity and transience of communication require using the most simple and accessible mass images to convey your thoughts, which also complicates the perception of individuality.

It should be noted that, despite the development of local or virtual minorities engaged in the production of their own information and products of culture, the consumption of mass images continues. Proof of this are videos that are gaining a billion views on YouTube and for a short period of time are becoming iconic images. Also, we hear more and more about films exceeded the bar of profit of a billion dollars. This means that the classical problem of consumption of standardized, averaged cultural products has not lost its relevance even with the advent of the information society.

Conclusion

It must be admitted that with the formation of the information society favorable conditions for the development of individualism were created. Person became less dependent on the pressure of norms and traditions that predetermined his position and identity at the previous stages of the society development. Individuals had an opportunity to form their own, individualized communities and exchange information via Internet communication. The multiplicity of information and the gradual erasure of borders (political, cultural, territorial), coupled with the development of Internet technologies, provided ample opportunities for individualizing behavior and actions.

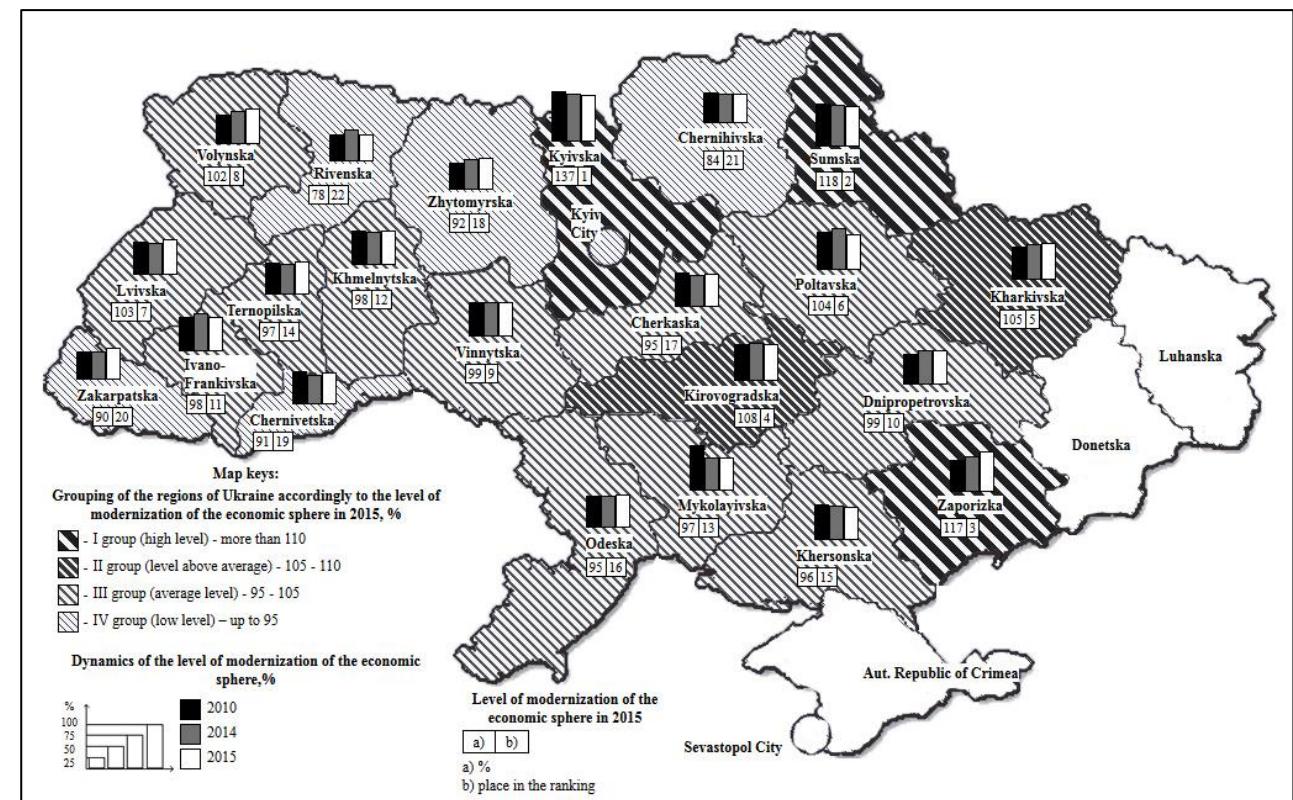
At the same time, we see that the multiplicity of information consumption channels and the culture of individualism seem to be a favorable, but insufficient condition for the development of genuine individuality. The modern person risks to remain alone with the break of strong social ties and the transition to short-term associations. Awareness of their weakness and inability to resist the global faceless social forces and the rejection of opposition in favor of adaptation speak not of an active individual, capable of opposing himself to external influence, but of a variety of modern conformism. Conditions are created for loneliness in a multitude of contacts, impotence in freedom of choice, impersonality in the eyes of the Other in the triumph of individualism. This situation combined with a real crisis of traditional values and behavior patterns makes a person vulnerable, open to manipulation. Probably, while the readiness for unconscious self-

from society; debt and the need to take into account and overcome them are the one to be individualized" [1, p. 59]. Such global phenomena as economic crises, rising unemployment, public opinion, refer to external phenomena that a person must confront in his loneliness. E. Fromm called them "anonymous social forces", faceless "Something", in opposition to which a person realizes his impotence [8]. The inability to challenge the "faceless authority", the fear of being thrown out of the existing system of relations, the desire to adapt to it, according to Fromm, contribute to conformism and the willingness to follow the crowd.

Although conformism is considered a phenomenon typical primarily for preindustrial and industrial societies, today's individualism culture in conditions of impotence against the influence of "global faceless phenomena" can hide the crisis of the individual. To be aware of yourself as an active actor, an individual must oppose himself to external influence and interests, to be with them in a certain confrontation. Bauman notes: "There is a wide and deepening abyss between the plight of "de jure personalities" and their chances of becoming "de facto personalities", being able to control their own destiny and make choices that they really like" [1, p. 143]. Fromm defended similar ideas in his work "Healthy Society", saying that only a person who realizes his true needs, his active nature in controlling his own destiny can be considered a person. The presence of more information, connections open to absorption and serving as a source for the formation of its "modular" I, mentioned by Toffler, cannot be considered a sufficient condition for the birth of a true individuality. External influence, its acceptance or non-acceptance, needs an active awareness of the individual, and not a blind readiness for transformation. The fact that instead of one identity, one image, in other words, one model, is suggested to model yourself out of "thousands of other signs collected to recreate the synthesized individuality" [3, p.83], only reduces the personality. When modeling yourself, it's fair to talk about temporary personalization. Otherwise, we would have to say that during experiments and transformations of his modular identity, a person first loses, and then, after another "renewal" of the model, regains his ego again.

However, one of the main paradoxes we face is depersonalization in the era of individualism. Depersonalization is manifested when the Other turns from a person into an object of manipulation - when we see before us not so much a person as a truly unique individuality, as a person as a means to achieve his goals.

Depersonalization also facilitates communication through the Network. During the Internet communication, when the Other appears before us as a set of text and image, it is necessary to make additional efforts for its adequate perception. Lack of a correct

Source: calculated by the author according to the State Statistics Committee of Ukraine [2-4].

* The data are given without taking into account the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea, the city of Sevastopol and part of the zone of the anti-terrorist operation

Picture 1 Grouping of the regions of Ukraine according to the level of the modernization status of the economic sphere*

Regions with high LES. Kyivska region (138%) ranked first by the level of the modernization of the economic sphere. Also among the regions occupied leading positions Sumska (118%) and Zaporizka (117%) regions.

Note that the Kyivska region during the investigated period does not lose its positions and ranked 1st. Sumska region has risen to one position in comparison with both 2014 and 2010, ranked second position in the general rating. Zaporizka region occupies the following places: 2015 - 3rd, 2014 - 6th, 2010 - 16th.

Kyivska region occupies the 1st place (2010-2015) by the level of investment activity, and according to the level of innovation activity, the leading ones are Sumska region (2010-2015 - 1st place) and Zaporizka region (2014 - 5th, 2015 - 2nd place).

According to the indicator of economic development, Zaporizka region raises its performance.

It should be noted and pay attention to the fact that in all regions-leaders, except Zaporizka region, there is a deterioration in the level of economic development. Also, in all areas, except Kievská region, the level of investment activity has decreased.

Regions with LES above average. Following the region-leaders in terms of the level of modernization of the economic sphere belong to those areas: Kirovogradská region – 4th place in the overall rating with an indicator of 108%; Kharkivská region – 5th place and 105%.

The level of innovation activity is dominated by the Kharkivská region (during 2010-2015, 4th and 3rd places).

Both regions lost one position in terms of economic development,

Regions with average LES. This group includes: Volynská (102%), Vinnytská (99%), Dnipropetrovská (99%), Ivano-Frankivská (98%), Lvivská (103%), Mykolaivská (97%), Odeská (95%), Poltavská (104%), Ternopilská (97%), Khersonská (96%), Khmelnytská (98%), and Cherkaská (95%) regions.

In terms of the level of economic development, the Vinnytská region ranked the first place among these regions. It should be noted that according to this indicator, all areas of this group, except Volynská, Poltavská and Khersonská, showed an increase in the level.

The level of investment activity in Volynská region significantly increased compared to the indicator in 2010: 22nd place in 2010 and 4th in 2015. Ivano-Frankivská region also increases the level of investment activity and ranks second. There are positive dynamics in Ternopilská (+3 positions in comparison with 2014 and 2010), Khersonská (+4 positions in comparison with 2010), Khmelnytská (+3 positions in comparison with 2010 and +4 - in 2014). regions. At the same time, there is a negative trend in Dnipropetrovská (-1 in comparison with 2010 and 2014), Lviv (by -1 positions in each period under study), Odeská (-6 positions in comparison with 2014), Poltavská (-10 positions in comparison with 2014 p.), Cherkaská (-3 positions in comparison with 2010) regions.

There is deterioration by the level of innovation activity almost in all regions of this group in comparison with 2014. However, the positive trend is observed in

is formed by establishing communication with users and participation in communities based on personal interests and preferences.

Static social associations based on strong communication and relatively stable identity are replaced by spontaneous deliberation, acting both on the Internet and outside it. Howard Rheingold called the associations consisting of people who are able to act in concert without even knowing each other, "smart crowds" [6, c, 8]. They are formed on the basis of common goals or interests and are self-organized through Internet communication, quickly created and as quickly disintegrate.

From what has been said above, today we can see creating such conditions when majority diktat loses its positions. The global society has given an unexpected impulse to build individual channels of communication and behavior. Toffler's prediction that small groups of people will exchange images created by them has been developed in the practice of electronic communities. We also see creating of such conditions that simplify the unification and emergence of social minorities through Internet technologies. The question arises: why do the ideas about mass society continue to exist in conditions when masshood has to become obsolete because of the increased individualization of the population?

It seems that the modern requirement of the individual to be flexible and mobile, up to readiness for the modular (Toffler's term) construction of his identity leads to the fact that a person adapts to a complete loss of identity.

However, the supporters of the information society ideas mentioned in our article often do not touch upon the identity issues and problems faced by the individual's "I" in the face of the need to transform constantly. For example, Toffler does not see any negative moments in the loss of a static identity. Castells, Reingold, Granovetter, who note the benefits of weak connections for a person, seem to regard an individual primarily as an actor of communication engaged in the search and dissemination of information. With such a consideration of a person, the loss of identity does not reduce its value in the eyes of society, since it allows it to function successfully within the communication system. At the same time, the weakening of social ties, the crisis of traditional values lead to the absence of any solid foundation on the basis of which a stable identity can be formed. Thus, conditions are created for the manipulation of a person by the media or public opinion.

The loss of identity is not the only problem that an individual faces in the information society. The culture of individualism, together with the weakening of social ties and the chaotic nature of communication, create conditions where a person can feel left alone with the whole world. Bauman said: "Risks and contradictions are still coming

individual models. Massiveness and social passivity that are typical for earlier stages of the society development, give way to new personal merits - individuality and flexibility. So, E. Toffler believed that the increasing information and economic diversity with the withering away of standardization (characteristic of industrial society) on the one hand creates the prerequisites for individualization, on the other - even forces it to it. The diversity for Toffler was a boon, he saw a source of opposition to the expansion of the mass in it: "During the Second wave, the constant pumping of a standardized image series led to what critics call "mass consciousness". Today, not the masses of people get the same information, but small groups of the population exchange the images they created by themselves". [7, p. 119]

M. Castells expresses a similar point of view about the influence of a modern dynamic information environment on the individuality development. He notes that today the role of small groups and individualized communication is being actualized thanks to online Internet communities: "... it seems now that a new dominant structure is being created, based on what could be called a tertiary relationship, or, in Wellman's terminology, "personalized communities", the embodiment of which are self-centered networks that involve the privatization of sociality". [4, p. 158] According to Castells, the modern global information environment influences all aspects of political, economic and social relations. The most important consequences of such influence in the context of our work are: weakening of social ties, the crisis of traditional values, the disintegration of the nuclear family, etc. Apparently, we see a situation where, due to the high dynamism of modern society, any static, traditionally inflexible ideas and delusions experience a certain crisis or disintegration. In addition to the fact that the modern information environment contributes to individualized communication, relations built on strong social ties basis (they are characterized by a high duration of contacts, which include a relatively small number of people) give way to actual weak (formal) social ties. The idea of actualizing the role of weak social ties in the individual life was expressed back in 1973 by Mark Granovetter. He noted that weak social ties serve as one of the main information sources and social mobility - the most important characteristics for the information society [5].

Today, the socialization of the Internet partially alleviates the disintegration of strong social ties, caused by the increased mobility of the population and the cultural environment confusion, the opportunity to establish through the Network many new, albeit weaker links. The flexibility of Internet communication makes it easy to find and form its own system of connections, which serves as the basis for "networked individualism", which Castells understood as "his own portfolio of social ties" [4, p. 159]. This "portfolio"

Lvivska (+3 position), Mykolaivska (+1 position), Odeska (+4 positions) and Cherkaska (+3 positions) regions.

Regions with low LES. On the opposite side of the scale by the level of the modernization state of the economic sphere are: Zhytomyrska (18th), Chernivetska (19th place), Zakarpatska (20th), Chernihivska (21st) and Rivnenska (22nd place) regions.

It should be noted that all regions-outsiders have raised the level of investment activity in comparison with 2010: Zhytomyrska (+6 positions in 2014, +2 in 2015), Chernivetska (+6 positions versus 2014), Zakarpatska (+2 positions in 2014, +3 in 2015), Chernihivska (+3 positions in 2014, +2 in 2015) and Rivnenska (+3 positions in 2014, +6 - in 2015).

The positive trend in terms of innovation activity observed in Zhytomyrska (from 18th place to 7th) and Zakarpatska (from 16th place to 9th) regions. On the contrary, the Rivnenska region is characterized by a negative trend – from the 6th place to the 22nd.

Conclusions. The analysis of the level of modernization of the economic sphere of the Ukraine regions made it possible to make methodologically correct comparisons as in general on the indicator, and on its components, such as: the level of economic development, the level of innovation activity and the level of investment activity of the Ukraine regions. As a result, problem regions and region-leaders are identified according to the indicator. The analysis will facilitate the creation of scientific support for making managerial decisions aimed at raising the level of modernization of the economic sphere as part of the process of modernizing the productive forces of the Ukraine regions.

References

- Popelo, O.V. (2016). Metodychni pidkhody do otsinky rivnia modernizatsii produktyvnykh syl [Methodological approaches to the assessment of the level of modernization of productive forces]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriia Ekonomika – Bulletin of the Odessa National University. Series Economics*, vol. 21, issue 7-1 (49), pp. 109-113 (in Ukrainian).

2. Karmazina, O.O. (ed.) (2017). Statystichnyi biuletен «Rehionalnyi liudskyi rozvytok» [Statistical Bulletin “Regional Human Development”]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky (in Ukrainian).
3. Zhuk, I.M. (ed.) (2017). Statystichnyi zbirnyk «Rehiony Ukrayny» 2016 [Statistical collection “Regions of Ukraine” 2016]. Ch. 1. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky (in Ukrainian).
4. Zhuk, I.M. (ed.) (2017). Statystichnyi zbirnyk «Rehiony Ukrayny» 2016 [Statistical collection “Regions of Ukraine” 2016]. Ch. 2. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky (in Ukrainian).
5. Popelo, O.V. (2017). Methodological approaches to modernization processes of the productive forces in the conditions of Eurointegration. *Naukovyi Visnyk Polissya – Scientific bulletin of Polissia*, № 1 (9), ch. 1, pp. 218-224.

knowledge will be the main resource of production and consumption. Even then, scientists noted that the transformation of social and production relations of the information society will create conditions for the development of individuality and the culture of individualism. The subsequent appearance of Internet technologies has given an additional impetus to the development of individualism through participation in the global communication environment - the Internet. In our era of the declared flowering of individuality, the weakening of the influence of norms and traditions on people, the mass character problem was to lose its relevance. However, there is a paradox of the viability of a number of ideas put forward by mass society critics: we see a situation where the problem of mass character doesn't go away, but develops side by side with the social individualism ideas.

The aim of the research is to comprehend the problem, risks and contradictions of the individuality in the information society, and also to trace the reason for the viability of mass society ideas at the stage of the information society with its postulated individualism culture.

Methodological Framework

To understand the conditions in which a person of the modern information society turned out to be included in global relations, we turn to the works of W. Beck, M. Castells, E. Toffler, G. Reingold. The second half of the work will be devoted to the issue of individuality and the problems that a person encounters in the existing system of relations, based on the work of E. Fromm, J. Baudrillard, Z. Bauman, etc.

Results

According to the classical three-stage theory of the society development, found in the works of D. Bell and E. Toffler, the main distinctive feature of the information society is the actualization of information and knowledge role as the main resource of cultural production and consumption. When more and more countries achieve the informational stage of their development, a global information environment that unites various state and local institutions into a single network is formed. As a consequence, we can notice the gradual erosion of political boundaries, the interpenetration of cultures, growth of the mobility of the population - the "world society without a world-state" is coming. [2, p. 29] Being included in this global network, individual local actors are forced to take into account many external factors for their development.

For successful functioning in such a dynamic system, the constant need for adaptation and the ability to adapt have become a vital necessity. Ready-made and well-known behavior patterns have lost their relevance, forcing a person to form new,

PHILOSOPHY

Dmitry Y. Barkov

PhD student, Department of Philosophy, Kharkiv National University of Radioelectronics (Nauki Avenue 14, Kharkiv, Ukraine).

E-mail: db2cont@gmail.com

THE PROBLEM OF INDIVIDUALITY IN THE INFORMATION SOCIETY. RISKS AND CONTRADICTIONS

Abstract

The article examines the phenomenon of individualism in the modern information society. The author reveals the social and cultural reasons for the growth of individualism in the industrial society. The purpose of the article is to comprehend the reasons for the viability of the "mass society" theories in the conditions of individualism emergence as the main cultural value of a nowadays person. It is concluded that with the formation of the information society favorable conditions for the development of individualism were created. At the same time we see that the availability of information, the growth of wealth and freedoms seems to be a favorable but clearly insufficient condition for the development of a true individuality.

Keywords

Information society, mass society, individualism, identity.

Introduction

Discussion of the problem of "mass character" as a negative phenomenon of industrial society has been observed since the beginning of the 20th century. It had reached its culmination in the next three decades after World War II. The main criticism of the supporters of the mass society ideas (H. Ortega y Gasset, T. Adorno, E. Fromm, K. Jaspers, J. Baudrillard) was focused on the problems of manipulating the opinion of the population through the media, standardizing consumed goods, images, behavior patterns, the development of conformism, in which they saw one of the many perpetrators of the totalitarianism formation. Since the late 60s of the 20th century, scientists of America and Japan, among whom we can mention the names of D. Bell, E. Toffler, E. Masuda, have come to the conclusion that globalization and the development of technologies are the reason for the emergence of a new, information society, in which information and

Серебренников В.М.,

к.т.н., доцент (Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского, г. Кривой Рог)

Серебренникова В. В.,

ассистент (Московский государственный технический университет «МАМИ»)

МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ (УСЛОВИЯ ВОЗНИКНОВЕНИЯ)

На основе системного подхода путём привлечения методов теории вероятностей проведено математическое моделирование инноваций с целью анализа условий их возникновения.

В настоящее время уделяется большое внимание инновациям как одному из способов добиться существенных качественных и количественных изменений в самых разных сферах человеческой деятельности.

Согласно общепринятыму определению, "инновация – это такой общественный-технический-экономический процесс, который через практическое использование идей и изобретений приводит к созданию лучших по своим свойствам изделий и технологий, и в случае, если она ориентируется на экономическую выгоду, ее появление на рынке может принести добавочный доход" [1]. Таким образом, инновация охватывает все виды деятельности – от исследований и разработок до маркетинга. Важнейшим результатом по исследованию инноваций, является то, что благодаря трудам австрийского экономиста Й. Шумпетера [2], было понято, что инновация является экономическим средством для получения более высокой прибыли. В последующем, теоретическое нововведение Шумпетера не скоро нашло признание в экономической среде. Только в середине прошлого столетия было показано огромное экономическое воздействие технологических изменений [3]. Это позволило инновациям начать завоевывать достойное место в экономических концепциях, хотя этот процесс все еще далек от завершения.

Проблема и её связь с научными и практическими заданиями. Вместе с тем, остается открытым вопрос об условиях, при которых могут возникнуть инновации. В частности, для создания среды, в которой могут появиться инновационные продукты, в равной степени важны организационные, технические и политico-культурные аспекты построения инновационного подразделения. Важно также подчеркнуть, что инновации чаще рождаются в условиях, когда организация не имеет достаточного количества знаний о новом продукте. Естественно, что упомянутые выше аспекты должны обладать определенными свойствами, которые дадут возможность в соответствующих условиях возникнуть инновации.

Постановка задания. В современном представлении инновации наиболее целесообразно исследовать, обращаясь к информационно-кибернетической парадигме, что позволяет их трактовать как общеисторический процесс. Несмотря на сложность процессов, связанных с инновациями, возникает настоятельная необходимость выделить то существенное, что приводит к взрывоподобному их развитию. Одним из возможных и естественных подходов к решению этой проблемы является метод математического моделирования, дающий возможность путем применения системного подхода и вычислительных экспериментов внести определенную ясность в их понимание.

Изложение материала и результаты. Анализ инноваций позволяет прийти к выводу, что для их появления и реализации необходимо наличие совокупности определенных условий. Характерно, что такие условия должны отвечать временно-пространственным требованиям. Другими словами, для успешной реализации инноваций эти условия должны появиться в нужном месте и в нужное время. Вместе с тем, важнейшим условием является наличие субъекта, который мог бы не только “увидеть” инновацию, но и способствовать ее реализации. Можно сказать, что совокупность условий должна создать некую “критическую” массу, которая приведет в дальнейшем к “взрыву” при развитии инновационного процесса.

Для более четкого понимания рассматриваемой ситуации можно провести аналогию с игрой-головоломкой “Пазл” [4]. В этой игре известно, что из данного набора частей можно сложить определенную фигуру. Трудности, возникающие в этой игре, состоят в том, что части фигуры, которые имеют различную форму, необходимо расположить так, чтобы, в конце концов, была

зменшення вірогідності виникнення і конфлікту цілей; в) пристосування змісту психотерапевтичного впливу до структури індивідуальних цілей конкретної людини. Усвідомлюючи, що людина завжди переслідує декілька різноманітних цілей одночасно, дуже важливо для психотерапевта дослідити, чи не вступає в протиріччя з іншими індивідуальними цілями людини ціль дотримування здоров'єзберігаючої поведінки. Доцільно, за можливістю, переконати клієнта у тому, що здоров'єзберігача поведінка може сприяти досягненню інших важливих цілей, які ставить перед собою людина.

Отже, шляхом розширення наших уявлень про структуру особистісних цілей і міжцільові конфлікти можна підвищити ефективність зусиль, спрямованих на збереження здоров'я.

Література

- Грисенко Н.В., Носенко Е.Л. Новий підхід до досліджень «цінностей – у дії»: переваги, досвід застосування для виявлення чинників емоційного вигорання педагогів // Матеріали Міжнародної Науково-практичної конференції «Становлення цінностей у психологічному вимірі соц. буття особистості. Львів. Ун-т ім.. І. Франка, 2010. – 13 с.
- Bandura, A. Social cognitive theory of self-regulation/ Organizational Behavior and Human Decision Processes. - 1991. - V.50. – P. 248-287.
- Carver, C.S. & Scheier, M.F. Stress, coping, and self-regulatory processes. In L.A. Pervin & J.P. Oliver (Eds), Handbook of Personality Theory and Research, New York: - 199. – P. 553-575.
- Gebhardt W.A. (1997). Health Behavior Goal Model Towards a theoretical framework for health behavior change/ Leiden University Press/
- Gollwitzer P.M. Implementation intentions[^] Strong effects of simple plans. American Psychologist. – 1999. – V.54. P. 493-503.
- Mischel, W. & Ayduk. O. Willpower in a cognitive-affectiveprocessing system: The dynamics of delay of gratification. In R.F. Baumeister & K.D. Vohs (Eds), Handbook of Self-regulation. Research, Theory, and Applications. New York: Guilford. – 2004. P. 99-129,

Найбільш впливовим з підходів до формування навичок здоров'єзберігаючої поведінки є підхід, що базується на соціально-когнітивній теорії. У межах соціально-когнітивних теорій постулюється рішення відносно того, чи дотримуватись лінії поведінки, спрямованої на збереження здоров'я, залежить від очикувань, пов'язаних з цією поведінкою. Якщо дотримування певних обмежень у поведінці усвідомлюються як шлях до отримання багатьох позитивних наслідків (наприклад, схвалювання поведінки значущими оточуючими, підвищення реального рівня здоров'я і т. і.) і якщо норми такої поведінки сприймаються як доступні для дотримування, є вірогідність того, що вони будуть прийняті. Подібна перспектива стимулювання здоров'єзберігаючої поведінки, орієнтована на досягнення позитивного ефекту, зокрема схвалення оточуючих, сприймається як більш ефективна, ніж підхід, який базується на формуванні мотивації попередження негативних наслідків нездорового способу життя. У ситуації, коли людина усвідомлено формує лінію поведінки, що відповідатиме очікуванням значущого для неї соціального оточення, вірогідність стабільності зусиль на досягнення результату є більш високою. Наприклад, у розглянутій вище ситуації наявності низької саморегуляції здоров'єзберігаючої поведінки у бізнесменів, цілком успішним було б підкреслення важливості здоров'єзберігаючої поведінки з точки зору її сприйняття зарубіжними партнерами цих бізнесменів. Як відомо, національний бізнес в Україні запозичив багато аспектів, що визначать статус підприємства, від зарубіжних партнерів, де ведення підприємницької діяльності має більш тривалу історію. Так, згідно з німецькими уявленнями про успішність підприємства, керівники повинні мати високий рівень освіти. Українські бізнесмени запозичили прагнення до підвищення рівня освіченості своїх працівників, принаймні велика увага приділяється зараз документальним ознакам відповідного рівня освіти працівників [5,6].

У зарубіжній психології здоров'я зараз проходить апробацію так звана цільова модель здоров'єзберігаючої поведінки [4]. Цільові моделі все більше заслуговують на увагу. Зрозуміло, що необхідно розробляти подальші заходи, пов'язані з забезпеченням дотримування прийнятих особистісних цілей, бо на шляху їх реалізації можуть виникати індивідуальні конфлікти цілей.

Психотерапевтичні заходи на шляху реалізації підходу до здоров'єзберігаючої поведінки, що базуються на усвідомленні індивідуально-значущих цілей, повинні, зокрема, передбачати: а) підвищення особистісної важливості цілей, пов'язаних із збереженням здоров'я, для конкретної людини; б)

получена фігура. Примінительно к инновациям совокупность условий представляют собой те части, комбинируя которые, можно прийти к появлению инновации. Естественно, все значительно сложнее, чем в рассмотренной выше игре. Более того, вначале, как обычно, даже неизвестно точно, какой будет в конечном итоге инновация, с одной стороны, а с другой стороны, необходимо "увидеть", что инновация уже получена.

Упомянутые выше особенности возникновения инноваций указывают на необходимость при их изучении применения системного подхода. С помощью такого подхода из отдельных частей (фрагментов) путем синтеза можно создать целое, которое и будет инновацией.

Проведенный анализ особенностей инноваций подсказывает путь их математического моделирования, который основывается на методах теории вероятностей [5].

Обозначим инновацию символом I , а совокупность условий, при которых может возникнуть инновация, как U_k ($k = 1, \dots, N$). При этом условия U_k , согласно теории вероятностей, можно трактовать как гипотезы. Это связано с тем, что инновация I может произойти только одновременно с условиями U_k и, кроме того, эти условия не могут быть заменены одно другим, то есть являются несовместными. Если воспользоваться операциями сложения и умножения, принятыми в теории вероятностей для событий, то упомянутые выше свойства условий, могут быть записаны так

$$U_1 + U_2 + \dots + U_N = D, \quad U_i \cdot U_j = \bar{D}, \quad (i \neq j), \quad (1)$$

где D, \bar{D} – выполнимое и невыполнимое условия, соответственно.

Под выполнимым условием понимается такое условие, которое всегда происходит в рассматриваемой ситуации. В свою очередь, невыполнимое условие – это условие, которое никогда не реализуется в данной ситуации.

Равенства (1) указывают на то, что для реализации инновации необходимо рассмотреть всю возможную совокупность условий, при которых может появиться инновация.

Естественно предположить, что для инновации можно ввести понятие возможности инновации, то есть возможность ее появления или "узнавания", что может быть записано как $V(I)$. При этом, эта возможность инновации аналогична

понятию вероятности. Действительно, если инновация появилась, то ее возможность равна единице, то есть

$$V(D) = 1. \quad (2)$$

Однако, если инновация отсутствует, то возможность инновации равна нулю

$$V(\bar{D}) = 0. \quad (3)$$

Очевидно, что возможность инновации изменяется от нуля до единицы

$$0 \leq V(I) \leq 1. \quad (4)$$

Тогда, принимая во внимание смысл введенных выше условий U_k , можно воспользоваться для расчета возможности инновации известной в теории вероятностей формулой полной вероятности

$$V(I) = V(U_1) \cdot V(I/U_1) + V(U_2) \cdot V(I/U_2) + \dots + V(U_N) \cdot V(I/U_N), \quad (5)$$

где $V(I/U_k)$ – возможность инновации I при реализации условия U_k .

Важным является также и то, что введенное понятие возможности инновации позволяет решить обратную задачу, а именно, определить вклад условия U_k в реализацию инновации I после того, как эта инновация произошла. С этой целью можно воспользоваться формулой, которая аналогична формуле Бейеса в теории вероятностей. Тогда возможность условия U_k после реализации инновации I находится по формуле

$$V(U_k/I) = \frac{V(U_k) \cdot V(I/U_k)}{V(I)}. \quad (6)$$

В частности, упомянутые выше организационные, технические и политico-культурные аспекты построения инновационного подразделения можно выделить как условия, при которых возникает инновация. Разумеется, что эти аспекты относятся к таким условиям возникновения инноваций, которые не могут быть заменены одно на другое, то есть являются несовместными.

Анализ формулы (5) показывает, что возможности условий $V(U_k)$, ($k = 1, 2, \dots, N$) являются наперед заданными, а варьируемыми параметрами являются условные возможности инновации $V(I/U_k)$. Последнее связано с тем, что путем учета сложившихся условий U_k , можно повысить условные возможности инновации $V(I/U_k)$, а значит, и величину возможности инновации,

У зарубіжній психології особистості основні зміни у поглядах на зв'язок мотивації і пізнавальних процесів відбулися завдяки робота А. Бандури [2]. Підкрілення успішності зусиль, спрямованих на досягнення цілі, за Бандурою створює очікування наступних успіхів. Ці позитивні очікування спрямовують поведінку через процеси формування цілей і самооцінювання успішності їх досягнення на формування впевненості людини у власній ефективності. Остання, у свою чергу, впливає на вибір стратегій досягнення цілей.

Відомо декілька моделей саморегуляції поведінки: кібернетична модель контролю поведінки (Carver, Scheir, 1999) [3]; модель вольових зусиль і ресурсів самоконтролю (Mishel et al, 1996) [6] і теорії здійснення контролю в процесі і реалізації намірів (Gollwitzer, 1999) [5].

У протилежність класичним соціально-психологічним моделям, в яких наголос робиться на ролі мотиваційну поведінці, у більш пізніх моделях більша увага приділяється вольовим процесам, які беруть участь в ініціації і підтримуванні активності, спрямованої на досягнення цілей. Ці моделі отримали назву моделей здійснення поведінки.

В останні роки було запропоновано ряд теорій, які базуються на загальному положенні відносно того, що процес змін у поведінці можна краще за все описати як такий, що підрозділяється на декілька стадій або етапів. Це дає можливість виокремити фактори, які впливають на перехід від однієї стадії до іншої.

Згідно із спеціальними моделями, індивідууми у різних стадіях поводимуться якісно по-різному, і їм потрібна відповідно різна допомога в залежності від стадії, на якій виникають певні ускладнення.

Існують різні варіанти цих моделей. В одному з варіантів, який отримав найбільше визнання, передбачається, що індивідуум обирає певну лінію поведінки з огляду на очікувані наслідки, а потім починає втілювати їх специфічними способами. Передбачається, що зміни у поведінці проходять через 4 стадії: 1) стадія, що передує прийняттю рішення, на якій визначаються потенційні цілі і приймається рішення щодо досягнення однієї з них; 2) стадія після прийняття рішення, на якій розглядаються засоби досягнення цілей; 3) стадія актуальної діяльності, на якій ініціюється функціональна поведінка у напряму досягнення цілей; 4) стадія післядії, на якій оцінюються досягнуті результати. Спроби реалізації розглянутих вище підходів до стимулювання саморегулятивних зусиль тільки починаються у практичній діяльності фахівців з психології здоров'я.

поведінки знаходиться на останньому місці в ієрархії 24 інших «позитивних рис особистості» [1].

Сучасні дослідники у галузі психології здоров'я намагаються знайти відповіді на запитання, чому так важливо цивілізованій освіченій людині реалізувати свої наміри відносно дотримування здорового образу життя, навіть при наявності для цього високого рівня мотивації. Висловлюються думки, що причина такого становища полягає у недостатньому дослідженні психологічних механізмів виникнення такого феномену, як «дистанція між наміром і поведінкою». Пояснення природи даного феномену й номенклатуру особистісних факторів, що його зумовлюють, дослідники намагаються знайти в теоріях саморегуляції поведінки.

Саморегуляція характеризує людину як активного суб'єкта, що приймає рішення відносно того, як йому діяти за тих чи інших умов, і тому є життєво важливим аспектом адаптації людини до змінюваних умов. Інтерес психологів до проблеми саморегуляції поведінки суттєво зрос в останній час. Цей зростаючий інтерес сприяє поглибленню поглядів на сутність феномену і його механізми. Більшість дослідників підкреслюють дві основні властивості цього психічного явища. По-перше, саморегуляцію розглядають як динамічну мотиваційну систему формування цілей та розвитку і застосування стратегій досягнення висунутих цілей і оцінювання успішності їх реалізації. Другою загальновизнаною властивістю саморегуляції є те, що вона забезпечує управління емоційними реакціями, які розглядаються як важливі елементи мотиваційної системи.

Саморегуляція розглядається у цілому як систематичний процес, який передбачає реалізацію усвідомлених інтелектуальних, емоційних і моторних зусиль, спрямованих на досягнення мети в контексті змінюваних умов оточення. Іншими словами, саморегуляція, як підкреслюють дослідники, передбачає активну роль суб'єкта у визначені відносної значущості конкурючих цілей і надання пріоритетів найбільш важливим з них на конкретному етапі життєдіяльності.

Із самого початку виникнення психології як науки наприкінці 19 століття, психологи запропонували, як відомо, різні погляди на природу мотиваційних процесів, які спрямовують поведінку людини. Проте як в межах диспозиційного підходу, так і в межах біологічного та психоаналітичного підходів поведінка розглядалась як результат неусвідомлених процесів. І тільки наприкінці 20 століття вчені почали розглядати суб'єктну активність і вивчати зв'язок мотивації і пізнавальних процесів.

которая определяется формулой (5). Необходимо подчеркнуть, что, рассматривая формулу (5) как функцию условных возможностей инновации, можно указать, какие из условных возможностей инновации наиболее существенно влияют на величину самой инновации.

В качестве примера приложения результатов математического моделирования можно рассмотреть такую инновацию, как быстрорастущие компании – «газели», название которых было введено в 70-х годах прошлого столетия американским экономистом Дэвидом Берчем [6]. Возникновение таких компаний было определено совокупностью сложившихся условий, которые позволили им эффективно функционировать в данный момент времени и в данном месте. К техническим условиям возникновения «газелей», естественно отнести достигшую определенного уровня развития промышленность, который позволял быстро решать «газелям» свои задачи. В частности, замена деревянных дверей и окон на металлокомбинированные окна и двери, установка спутникового и цифрового телевидения, установка кондиционеров, организация поездок на микроавтобусах в летний период на отдых у моря и т.п. К организационным условиям возникновения «газелей» можно отнести создание широкой сети дилеров, печатание рекламных листовок и непосредственное их распространение в местах скопления населения (на рынках, остановках общественного транспорта), расклейивания в виде объявлений и т.п. Политико-культурные условия возникновения «газелей» определяются тем, что общество, в целом, «созрело» как в смысле потребности предлагаемых «газелями» услуг, так и в возможности оплатить эти услуги.

Проанализируем путем моделирования возникновение «газелей» как инновации в среднем бизнесе.

Обозначим U_1, U_2, U_3 – совокупности технических, организационных и политико-культурных условий, имеющих место на момент возникновения «газелей», соответственно.

Очевидно, эти условия не могут быть заменены друг на друга, и, при нашем способе рассмотрения, образуют полную группу условий. Таким образом, можно записать

$$U_1 + U_2 + U_3 = D, \quad U_1 \cdot U_2 = \bar{D}, \quad U_1 \cdot U_3 = \bar{D}, \quad U_2 \cdot U_3 = \bar{D}. \quad (7)$$

Тогда имеет место равенство

$$V(U_1) + V(U_2) + V(U_3) = 1. \quad (8)$$

Тогда формула (5) примет вид

$$V(I) = V(U_1) \cdot V(I/U_1) + V(U_2) \cdot V(I/U_2) + V(U_3) \cdot V(I/U_3). \quad (9)$$

Формула (9) определяет возможность реализации такой инновации как «газель» при учете возможностей технических, организационных и политico-культурных условий. В свою очередь, формула (6) определяет вклад возможностей технических, организационных и политico-культурных условий в реализацию инновации как «газель»

Выводы и направление дальнейших исследований. Путем использования методов теории вероятностей построена математическая модель, позволяющая рассчитать возможности появления инновации на основе объективно сложившихся условий ее возникновения. Также показано, как после появления инновации, уточнить возможности условий, при которых реализована инновация. Дальнейшие исследования должны быть направлены на расчеты возможностей условий возникновения инноваций статистическими методами.

Литература

1. Санто Б. Инновация как средство экономического развития.– М.: Прогресс, 1990.– 296с.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития.– М.: Прогресс, 1982.– 305с.
3. Мансфельд Э. Экономика научно-технического прогресса.– М.: Прогресс, 1970.– 394с.
4. Википедия. “Пазл” (Свободная энциклопедия). 2013. W <http://ru.wikipedia.org>
5. Колмогоров А.Н. Основные понятия теории вероятностей.– М.: Наука, 1974. – 118с.
6. Бондарев Д. Гении национального бизнеса.// Эксперт: общенациональный деловой журнал.- М., 2007.– № 16.

PSYCHOLOGIE A SOCIOLOGIE

Аршава І.Ф., Аршава І.О.
Дніпровський національний
університет ім. О. Гончара

СТРУКТУРА І МЕХАНІЗМИ ФЕНОМЕНУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ЯК ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ’ЄЗБЕРІГАЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ

На сучасному етапі розвитку цивілізації більшість людей усвідомлює значущість ролі власної поведінки у підтримуванні здоров'я і фізичного благополуччя, проте саморегуляція поведінки у напряму збереження здоров'я доступна далеко не кожній людині. Не зважаючи на те, що у багатьох людей сформовані наміри дотримуватись здорового образу життя, що не дивно з огляду на численні нагадування про важливість такої поведінки як з боку медичних працівників, так і з боку організаторів спеціальних кампаній, спрямованих на пропаганду здорового способу життя, переважна кількість людей відчуває велики труднощі у дотримуванні раціонального харчування і необхідного для здоров'я рівня фізичної активності. Зміна вже сформованих шкідливих навиків, які виникли завдяки неспроможності протидіяти спокусам сучасного життя, виявляється ще більш складною задачею. За результатами досліджень, проведених у Дніпровському національному університеті, встановлено, що відсутність навиків саморегуляції здоров'я призводить не тільки до погіршення фізичного стану людини, але й до психологічних збитків, зокрема зниження самооцінки. Наприклад, на вибірці успішних бізнесменів, які займають лідерські позиції у професійній діяльності і мають високі показники самооцінки різних аспектів власної особистості (ума, характеру, активності), зареєстровано низькі показники самооцінки здоров'я. Це можна пояснити (при відсутності конкретних скарг відносно стану здоров'я) відсутністю у цій категорії осіб навичок саморегуляції здоров'я.

За даними інших емпіричних досліджень, проведених у Дніпровському національному університеті з використанням нового методичного інструментарію «Цінності – у – дії», розробленого у межах позитивної психології, встановлено, що серед так званих «сильних» («здорових») властивостей особистості саморегуляція

Спеціальна ж спритність, найкраще розвивається під час тренування з різними партнерами, які мають свій неповторний стиль і володіють різними технічними ударами від атакуючого стилю до захисного. Насичення тренувального процесу різноманітними варіантами технічних прийомів (виконання по черзі ударів справа і зліва) тим самим дозволяє більше застосовувати і виконувати різнопланові переміщення, випадів та кидків до столу і це буде запорукою та фундаментом для потенційного зростання ігрового досвіду студента-початківця під час навчального процесу.

Література

1. Платонов В.М. Булатова М.М. Фізична підготовка спортсмена Київ Олімпійська література 1995, 218-223с.
2. Команов В.В. Тренировочный процесс в настольном теннисе: учебно-методическое пособие. Москва Советский спорт. 2014, 280-283с.
3. Барчукова Г.В., Богушас В.М.М., Матыцин О.В. Теория и методика настольного тенниса. Москва Изд. Центр «Академия», 2006, 213-215с.

PRÁVNÍ VĚDA

Kraskovska Anastasiia

*PhD candidate in Comparative law and processes of integration
Department of Political Sciences "Jean Monnet"
University of Campania Luigi Vanvitelli
Caserta, Italy*

INTEGRATION OF ENVIRONMENTAL POLICY INTO OTHER SECTORAL POLICIES: PROPOSAL FOR ADAPTATION PLAN OF UKRAINIAN ENVIRONMENTAL LEGISLATION TO THE EUROPEAN UNION NORMS

Abstract. The Association Agreement between Ukraine and the European Union, signed in 2014 and approved by the Council Decision of 23 June 2014, aims to gradually bring Ukrainian legislation in line with objectives enshrined in the EU law using both evolutionary and revolutionary approaches for the harmonization of Ukrainian legislation, which envisages "transposition" of EU law norms into the Ukrainian legal system. The need for close cooperation with the European community in the field of environmental protection is defined not only by its environmental imperatives of its strategy, but also by the needs of Ukraine as a state, which came to a sort of environmental crisis that was formed over a long period because of the neglect of the objective laws of development and reproduction of natural-resource sector. This article examines main strategies of harmonization of Ukrainian environmental legislation with the EU *acquis communautaire* in the area of integration of environmental policy into other sectoral policies.

Key words: Approximation, environmental legislation, European Union, harmonization, policy, strategy, Ukraine.

Despite more than 20 years of integration, Ukraine still has significant problems with the development, adoption and implementation of pro-European legislation, mainly due to the Soviet past of the country, extremely high level of corruption and presence of oligarchs in the parliament, lack of environmental technologies, Chernobyl disaster, high-carbon economy, critically low level of carbon

taxation and the absence of Emissions Trading Scheme (Braun, 2014). There is a large gap between the Member States and the Central and Eastern European (CEE) countries, including Ukraine. The challenges for CEE countries have a different character (Table 1).

Table 1
Legal challenges for the CEE countries in the field of approximation of environmental legislation to the EU requirements

Legal issues	Introduction of environmental regulations require prior comprehensive analysis of CEE countries legislation to determine priorities
Institutional issues	Candidate countries should strengthen their administrative structures, become more efficient and coordinate the departments responsible for the environmental policy of the country
Financial issues	Development of financial strategies is extremely important and should be the first priority

The main environmental problems, present in Ukraine and require immediate resolution in the national legislation, are presented in Table 2.

Fulfilment of the Ukraine - EU Association Agreement by Parliament and Government of Ukraine includes a number of policies and other documents, related to approximation of environmental laws to EU legislation.

The basis for the cooperation of the Government of Ukraine and the European Commission is the Association Agenda, practical tool for joint training which promotes the full implementation of the Association Agreement. Ukraine and the European Union have set priorities of Association Agenda, which complement the obligations of the parties under the Association Agreement for its full implementation (Duttle et. al., 2016).

37 orders of the Cabinet of Ministers of Ukraine on approval of 150 implementation plans for the 219 EU legislative acts have been signed. Thus, the measurement program consists of the basic document, the Action Plan for the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU (Approved

Під поняттям спритність фахівці виділяють три основні здатності спортсмена: перше – це опанування складними рухами (наприклад здійснення технічного удару одночасно з відповідними переміщеннями); друге – це швидкість сприйняття самого навчання; третє – це вміння швидко перебудувати рухову діяльність згідно до вимог і обставин. Також важливою передумовою для розвитку спритності є «запас рухів». Набутий раніше руховий досвід завжди виступає тією координаційною основою на якій будується засвоєння нових рухів. Чим більше запас набутих рухових комбінацій засвоїв студент-початківець під час навчання у школі на уроках з фізичної культури, тим більше йому будуть під власні можливості освоєння нових, відповідних обраному виду спорту рухів, під час навчання на заняттях з фізичного виховання у вищому навчальному закладі. [2]

З психологічної точки зору спритність залежить від того, наскільки свідомо особистість сприймає власні рухи від обставин, що нас оточують.

Серед завдань, які підвищують рівень спритності під час навчання грі в настільний теніс можна виділити наступні фази:

вдосконалення здібності засвоювати (маючи взірець) або створювати власні індивідуальні нові форми рухових дій, досягаючи при цьому необхідної точності, економності і ефективності;

вдосконалення здібності перебудовувати діяльність відповідно до змін обставин;

сприяти стійкості вже сформованих раціональних форм координації рухів по відношенню до несприятливого впливу втому і інших факторів (удосконалення координаційної витривалості).

Зазначені вище завдання застосовують в процесі навчання рухових дій і інших здібностей. Розвиток спритності краще всього проводити на початку основної частини заняття, а інтервали відпочинку мають бути достатніми для відновлення і відпочинку, оскільки значний вплив мають вправи на фізичний, а особливо психоемоційний стан студента-початківця.[3]

Суттєве значення у поліпшенні якості спритності має вдосконалення рухового аналізатора. Чим вища здатність студента-початківця до точного свідомого аналізу рухів (технічного удару, переміщення і ін.), тим швидше він зможе оволодіти новими навичками і під корегувати їх під свій особистий стиль.

Чиченьова О. М.
*Національний технічний Університет України
«Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»*

РОЗВИТОК СПРИТНОСТІ
ПІД ЧАС НАВЧАННІ ГРІ В НАСТИЛЬНИЙ ТЕНІС
СТУДЕНТІВ – ПОЧАТКІВЦІВ

Спритністю в настільному тенісі – є вміння легко, швидко, доцільно виконувати най різноманітні рухи, одночасно з переміщеннями. Часто рівень спритності і швидкості реакції тенісиста тісно пов’язують з природними властивостями даної людини. Оскільки, гравець настільного тенісу повинен миттєво реагувати на дії суперника, швидко застосовувати проти водії, стрімко стартувати на м’яч долаючи відстань від 1-го до 5-ти метрів, постійно рухатись і змінювати напрямок переміщень впродовж гри, то цей потік незвичайних та складних подій вимагає ощадливих і спритних рухів.

Спроможність швидкого реагування на постійно змінюючи обставини ходу спортивної боротьби, надають переваги у психічному та фізичному стані гравця і певною мірою впливають на переможний настрій під час змагань. Спритність, влучність, вправність та швидкість реакції, є одними із головних та важомих чинників спортсмена, що завдають напрямок у обранні виду спорту та обранні свого особистого стилю ведення гри: від захисного до атакуючого або контратакую чого і комбінованого стилю. [1].

Під час навчання грі у настільний теніс студентів-початківців, викладачу необхідно більше часу приділяти увагу розвитку загальної спритності. Цими засобами можуть бути вправи з застосування різноманітних ігрових видів спорту (баскетбол, волейбол, футбол, сквош та інші) або деякі елементи спортивної гімнастики, аеробіки, акробатики тощо. Різноплановість видів спорту вплине на розвиток інших фізичних якостей та збільшить динаміку і мотивацію студента у зростанні майстерності, що в свою чергу значно підвищить емоціональний фон до занять з фізичного виховання.

by the Cabinet of Ministers on 17 September 2014, № 847-p). The plan provides both organizational and normative actions.

Table 2

The main environmental and ecological problems in Ukraine

Air pollution	This is mostly due to stationary pollution sources. The first step is to determine the areas and centres where the limits exceed EU; to upgrade the treatment plant to meet European standards
Waste management	Measures to harmonize the legislation since 1997, accelerated (national investment programs, modernization of combustion plants)
Water pollution	Implemented in most of the main program of investment in improving the quality of water and waste management, but still made too little progress in the implementation and application of the Directive on "nitrates"
Industrial pollution	Requires special attention from Ukrainian government, as country has significant number of plants that pollute the environment
Nuclear safety and radiation protection	Ukraine had recently adopted the basic laws to be amended with regulations to fully implement them

Legislative actions include detailed plan for implementation of EU laws, and describe certain actions and goals of the ministry for efficient implementation of the EU law’s provisions, which must be implemented on the basis of commitments under the Association Agreement (Langlet, 2016). Structure of these plans is adapted to modern analytical capabilities of Ukrainian public administration and is based on traditional methodologies for the transposition of EU legislation into the laws of the Member States.

Sector “Management of the environment and the integration of environmental policy into other sectoral policies” (according to National Environmental Policy of Ukraine until 2020) covers four directives that form the so-called “horizontal legislation” relating to issues of environment management and integration of environmental policy in other areas of policy.

In particular, Directive 2003/4/EC on public access to environmental information, Directive 2011/92 / EC on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (in 2014 was supplemented by Directive 2014/52 /EC), Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programs on the environment and Directive 2003/35/EC on public participation in the preparation of certain plans and programs relating to the environment, and the introduction of amendments to Directive 85/337/EEC and 96/61/EC on public participation and access to justice. Being a "horizontal" legislation in this sector covers all other sectors closely related to them. In addition, it is important in the design of strategic planning documents and planning and implementation of infrastructure projects requiring Environmental Impact Assessment (EIA).

Unlike legislation in certain areas such as air protection, waste management, GMOs and others, "horizontal" legislation regulates general issues of environmental management and concerns such key aspects as access to environmental information, public participation, evaluation the environmental impact of plans, programs and individual projects (Condon, 2015). The most urgent and difficult problem in this sector is the lack of adequate procedures for assessing the impact on the environment (Langbein, 2016). In addition, changes related to the liberalization of laws on urban planning activities and the adoption of the Law of Ukraine "On regulation of urban development", in fact, led to the full deregulation of the system of assessing the impact on the environment, including the role and opportunities

In Ukraine today is virtually no impact assessment of plans and programs on the environment (SEA - strategic environmental assessment), and therefore should be introduced for the purpose of approximation of the SEA Directive 2001/42/EC and drafting of relevant legislation. The procedure of public participation in the process of EIA, and in making plans and programs that can have an impact on the environment requires significant improvement. A number of projects related to the environmental impact assessment and strategic environmental assessment require coordination and completion of legal procedures for their adoption (Table 3).

References:

1. Blazhko O.A. Contents and structure of the course unit of "Methods of teaching chemistry at profession-oriented high school" / O.A. Blazhko // Transactions of Vinnytsia State Pedagogical University named after M.M. Kotsiubynsky. Series: Pedagogy and Psychology. – Issue 39 / Editorial board: V.S. Shakhov (head) and others. – Vinnytsia "Nilan LTD" LLC, 2013. – P. 122 - 125.
2. Blazhko O.A. Information component of the system of methodological training of future teachers for conducting pre-profile chemistry instruction at a secondary school / O.A. Blazhko // Pressing issues of training the future chemistry teacher: theory and practice: collection of scientific papers. – Issue 2. – Vinnytsia "Nilan-LTD" LLC, 2016. – P. 44-46.
3. The Law of Ukraine "On education" [Electronic source]. - Available at <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (reference date 06.09.2017) - Title from the screen.
4. On validation of the Concept on subject oriented instruction at the senior high school. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1456 of 21.10.2013 [Electronic source]. - Available at http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/ (reference date 07.09.2017) - Title from the screen.

forms and methods. Criteria for evaluating pupils' readiness to choose a relevant subject oriented course of studies at senior high school.

The above described contents component of the methodological system is implemented in the course of training chemistry teachers by means of various methods, forms and means of instruction, which lay activity-based foundations of the teaching/learning process, and are essential for imparting professional knowledge to future teachers, increasing their wholesome motivation.

Taking into account the importance of methodological training of future teachers for subject oriented instruction of chemistry to pupils at general educational institutions, increasingly important and larger in scope becomes scientific research work of the academic staff. Since now on they are obliged to not only conduct scientific investigations but also properly organise students' research work, make use of achievements in the field of chemistry and pedagogy in their teaching activities as well as concentrate on the findings of their individual research work. This is the only way for a research teaching fellow to pursue their professional passions and facilitate professional growth of chemistry teachers-to-be equipping them with meaningful scientific research work techniques and abilities, which are essential for subject oriented instruction.

Conclusion. Contents component of the methodological system of training future teachers for subject oriented instruction of chemistry to pupils at general educational institutions involves: knowledge of theoretical foundations of subject oriented teaching at senior high school as well as that of pre-profile training of secondary school pupils; knowledge of methods of the organisation of subject oriented instruction of chemistry as a main general educational subject, studying of which provides for developing key and subject competencies of pupils at rural general educational schools.

The Law of Ukraine "On education" [3], which was recently enacted distinguishes subject oriented education with a running time of three years as the third level of complete general secondary education. Its implementation is to start in the year 2027, which proves the urgent nature and potential of the contents component of the methodological system of training future teachers for subject oriented instruction of chemistry to pupils at general educational institutions, which has been developed and is currently being fulfilled.

Table 3

Strategy measures for Environmental management and integration of environmental policy into other sectoral policies in Ukraine

Current state	Strategy	Transposition	Implementation
The degree of compliance of current Ukrainian legislation with EU directives in this sector is low (partly compatible), with the exception of legislation on access to information, which is compliant with Directive 2003/4/EC and doesn't require significant improvements. Some changes and additions are required to the order of environmental information dissemination. The most urgent and difficult problem in this sector is the lack of adequate procedures for EIA and SEA, and therefore should be introduced for the purpose of approximation of the SEA Directive 2001/42/EC and the development of relevant legislation. The procedure for public participation in the process of EIA and environmental planning	MENR should be determined as the main coordinator and authority for the legislation's development. Regarding Directive 2011/92/EC Ministry of Regional Development may be defined as the main authority. EIA procedure that requires significant changes to align with EU requirements is closely linked to the urban development legislation. It is necessary to establish three working groups: EIA, SEA and access to information	It is highly recommended to develop separate regulations for the EIA, SEA and determine requirements for procedures for EIA and SEA, improve public participation procedure and make other related changes and amendments to the legislation. The list of specific activities should be defined within approximation plans.	For effective implementation of European standards it is important to develop institutional capacity and human resources. Implementation of the directive will not require significant institutional reform and substantial additional increase in the state and will be more related to compliance with the adopted legislation, creation of good practice, providing awareness, education and capacity building of all stakeholders: public authorities and local governments,

requires significant improvement.	and public participation.		businesses, academia and civil society.
-----------------------------------	---------------------------	--	---

EIA procedure is closely linked to the law on the regulation of urban development and requires the integration of procedures into the existing licensing system. SEA procedure also affect the approval process and strategic planning documents, among other things, in the process of implementation will require the establishment of appropriate methodological framework, training and governance capacity building in the field of SEA.

Recent state environmental policy of Ukraine is a part of reforms which are being realized in the process of association with the European Union is defined by the Law of Ukraine on Strategy of the State Environmental Policy of Ukraine by 2020 (adopted on December 21, 2010) and by the National Environmental Protection Action Plan (NAP) for 2011 – 2015 (approved by Regulation of the CMU of May 25, 2011). The sense of this reform is in integration of environmental policy into socio – economic development policies at the national, regional and local level as well as into economic sector development policies for more efficient environment protection and rational use of natural resources following the international standards (Muravyov, 2012) . Integration of environmental policy and improvement of the system of integrated environmental management of the Strategy and NAP foresees realization of the following major tasks:

Development and implementation of legal enforcement of environmental policy integration into other documents containing political and/or programme foundations of the state, industry, sectoral, regional and local development.

Institutional reconstruction and enhancing efficiency of public administration in the sphere of environmental protection.

Establishment of environmental management systems and development of the state targeted programmes on improvement of certain national economy industries, which should foresee technical re-equipment, introduction of energy efficient and resource – saving technologies, and non – waste and environmentally safe technological processes.

of certain subjects based on differentiation; elective courses; occupational orientation; awareness-building effort. Major directions, principles, models of pre-profile training organisation. Draft structure of a syllabus for pre-profile instruction.

Topic 2. Elective Courses as the Main Component of Carrying Out Pre-profile Training of Secondary School Pupils in Chemistry.

An elective course as an organisational form of pre-profile training of secondary school pupils. Function of electives at the stage of pre-profile training. Types of elective courses (according to authors): main subject-related interdisciplinary; general orientational, subject familiarising and interdisciplinary; subject oriented, interdisciplinary (integrative) and applied courses; interdisciplinary, familiarising and subject-related. Classification of courses of studying chemistry by the didactic aim and personality orientation.

Requirements for elective courses (variability, brevity, completeness, originality). Analysis and description of elective chemistry courses available for secondary school pupils.

Topic 3. Courseware of Chemistry Elective Courses.

The succession of designing syllabi of chemistry elective courses. Structural elements of the syllabus of a chemistry elective course. Expert evaluation and reviewing elective course syllabi. Academic and methodological complex for teaching a chemistry elective course.

Topic 4. Academic Performance Rating, Knowledge Evaluation and Improvement under Conditions of Pre-profile Teaching of Chemistry at School.

Appraisal of secondary school-leavers in terms of reaching end-results of pre-profile training. Quantitative and qualitative knowledge evaluation under conditions of pre-profile training. Portfolio in the course of pre-profile training. The importance of portfolio in constructing the academic performance rating.

Topic 5. Awareness-building Effort and Occupational Orientation as Components of Pre-profile Training.

Major tasks of informational (awareness-building) work at the stage of pre-profile training. Arranging the process of building secondary school pupils' awareness of educational establishments located in their area. Instructional mapping.

The essence of occupational orientation of secondary school pupils. Major tasks of occupational orientation. Stages of occupational orientation activities, their

isomerism. Concept formation of nitro compounds. Academic and methodological complex for organic chemistry instruction at the subject oriented level.

Topic 7. Methods of Teaching the Topic of “Summarising Key Issues of Chemistry Course” at the subject oriented level.

Methodological peculiarities of teaching the course unit “Summarising Key Issues of Chemistry Course”. Methods of teaching the topic “Fundamental Chemistry Laws, Theories, and Studies”. Methods of teaching the topic “Elaboration of Scholarly Knowledge of Chemical Bond and Constitution of Matter”. Methods of teaching the topic “Disperse Systems”. Methods of teaching the topic “Chemical Reactions”.

Topic 8. Elective Chemistry Courses as a Prerequisite for Implementing Individual Educational Paths of High School Pupils.

Elective chemistry courses as an indispensable part of subject oriented instruction. Elective chemistry course classification. Designing syllabi of elective chemistry courses. Contents and description of elective chemistry courses for subject oriented instruction at school as recommended by the Ministry of education and science of Ukraine. Organisational and methodological peculiarities of subject oriented instruction of elective courses at high school. Individual educational path of a pupil under conditions of subject oriented teaching.

Topic 9. Specialised Chemistry Courses at High Profession-oriented school.

Specialised courses of study within the framework of subject oriented instruction, their goals and objectives. Specialised course classification. Requirements for the subject matter and contents of specialised courses, principles of designing syllabi of such courses. Structure of a specialised course syllabus. Structure and contents of specialised courses of study “Fundamentals of Chemistry Analysis”, “Basics of Agrochemistry”, “Fundamentals of Chemical Technology”, specific methods of teaching them.

The syllabus of the specialised course of study “Methods of Arranging Pre-profile Training of Secondary School Pupils in Chemistry” consists of five topics [2].

Topic 1. Theoretical Fundamentals of Pre-profile Training of Secondary School Pupils.

The concept of subject oriented and pre-profile instruction at a secondary school. The goal, objectives and the essence of pre-profile instruction. Forms of carrying out pre-profile instruction with secondary school pupils: enhanced studying

Fulfilment of the Strategy objectives will be realized in 2 stages (Figure 1). In particular, it is planned to secure increase in energy efficiency of manufacturing by 25% in comparison with the basic year by 2015 and to 50% of the basic level by 2020, increase in scope of application of the renewable and alternative energy sources by 25% in comparison with the basic year by 2015 and to 55% of the basic level by 2020.

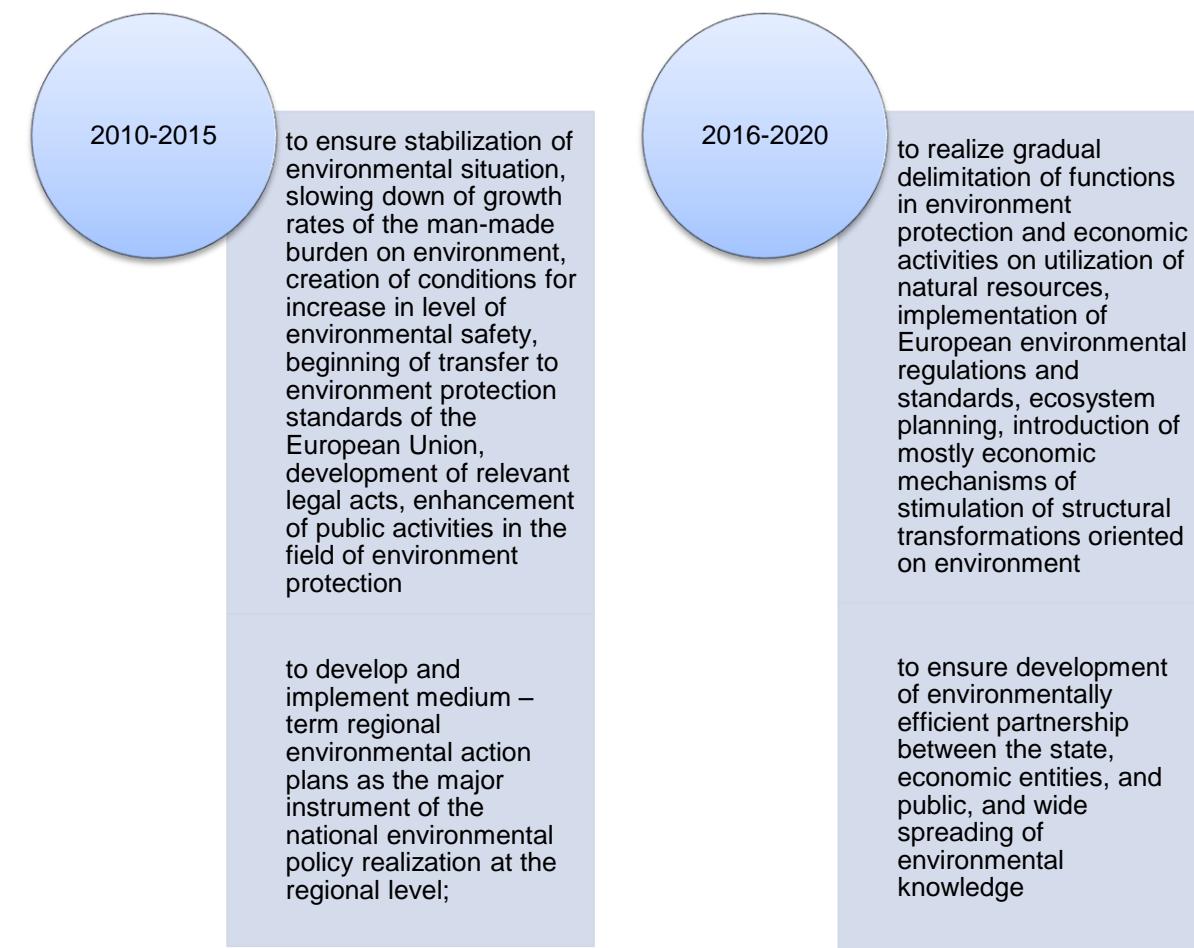

Figure 1. Stages of Ukraine's National Environmental Strategy implementation

Basic proposal for adaptation plan for Ukrainian environmental legislation to the EU legislation is based on the results from assessment of Ukraine's environmental legislation compliance with EU regulations. It is based on the legal aspects of transposition (approximation of legislation) convergence. Development, implementation, and further control of the SEPS, National Environmental Protection Action Plan, and National Sustainable Development Strategy have to be executed with compulsory engagement of the public and specialized NGOs (Petrov & Van Elsuwege,

2014). Ukrainian environmental NGOs are very active and try to follow preparation, adoption, and implementation of strategies and programmes.

Conclusions. Recommendations for the governance in the field of environmental protection and sustainable development for Ukraine include:

To strengthen the priority of the environmental policy and the environmental dimension of sustainable development, to ensure the transition from narrow departmental planning to the integrated planning of national sustainable development.

Substantial reform of public administration in the environmental field. This implies new structural changes, as well as changes in the collection, storage, processing, analysis and dissemination of environmental information for decision-making among all stakeholders.

There is a need for mandatory inclusion of environmental security and sustainable development in the list of priority issues of the national security, along with economic, political issues, energy and security.

To initiate and achieve a clear and statutory separation of administrative, economic and control functions at the country's level, partly reflected in the provisions of for national environmental strategy.

To prevent a complete re-subordination of the regional bodies of MEHR of Ukraine to local state administrations, and conversely, to return to the Provision on the Ministry of Ecology the paragraph on the territorial bodies in order to provide for their considerable dependence from local state administrations.

To simplify the procedure of State Environmental Protection Fund funds allocation, as well as to tight state and public control of their use.

Complete satisfaction of environmental "acquis" of the Community, likely will be achievable only in the long term. Strategy of approximation of Ukrainian legislation to EU requirements should include priority areas of action, key tasks that must be performed at the time of accession, and the further schedule of achieving goals to meet.

components of chemistry course for cross-sectional classes. The organisation of chemistry teaching and learning activities in cross-sectional classes based on taking into account pupils' psychological and physiological maker. Applying forms, methods and means of chemistry instruction in cross-sectional classes. Chemistry problems of practice-oriented character: essence, structure, methods of constructing and applying. Chemistry experiment in cross-sectional classes. Peculiarities of devising a chemistry lesson with an alternative component in cross-sectional classes. Academic and methodological complex for chemistry instruction at the standard level.

Topic 4. Peculiarities of Methods of Teaching Chemistry as a Field-specific General Educational Discipline.

Chemistry as a field-specific general educational discipline. Major tasks of chemistry instruction at the subject oriented level. Contents and structure of the chemistry course at the subject oriented level. The principle of scientific extension of contents of subject oriented disciplines. Peculiarities of teaching chemistry at the subject oriented level in specialised biology and chemistry, chemistry and technology, agrochemical, and physics and chemistry classes.

Topic 5. Methodological Peculiarities of Inorganic Chemistry Instruction at the Subject Oriented Level.

Methods of teaching / learning the subject of "Hydrogen". Methods of teaching / learning the subject of "Halogens". Methods of teaching / learning the subject of "Chemical Elements of the VIA Group". Methods of teaching / learning the subject of "Chemical Elements of the VA Group". Peculiarities of studying metallic elements and their compounds at the subject oriented level. Methods of teaching / learning the subject of "Industrial Production of Major Inorganic Substances". Academic and methodological complex for inorganic chemistry instruction at the standard level.

Topic 6. Methodological Peculiarities of Teaching Organic Chemistry at the Subject Oriented Level.

Peculiarities of studying organic compounds at the subject oriented level. Conceptualisation of halo derivative alkanes. Concept formation of alkadienes. Conceptualisation of benzenyl homologues. Conceptualisation of multiring hydrocarbons. Conceptualisation of heterocyclic compounds. Concept formation of aldehydes and ketones. Conceptualisation of ribose, deoxyribose and optical

Course contents of “Methods of Chemistry Teaching at a Profession-oriented Senior High School” consist of nine topics [1].

Topic 1. Theoretical Foundations of Subject Oriented Instruction at a Senior High School.

The subject matter, the goal, objectives and principles of arranging subject oriented instruction. The structure of subject oriented instruction. Instruction profile. Contents and structure of instruction profiles. Basic and industry-specific general educational subjects. Levels of subject acquisition by pupils (standard, academic, subject oriented). Elective subjects. Forms of arranging subject oriented instruction at school (classroom and extracurricular). Establishing and development of subject oriented instruction of chemistry at general educational institutions of Ukraine. Overseas and domestic experience in the organisation of the subject oriented teaching process. Regulatory documents that administer the organisation of subject oriented instruction at a senior higher school. Standard curriculum for a higher senior school and its chemistry component.

Topic 2. Methods of Arranging Subject Oriented Instruction of Chemistry at Rural General Education Schools.

Peculiarities of subject oriented teaching organisation at rural general education schools. Patterns of the organisation of subject oriented instruction at village schools. Designing contents of subject oriented instruction of chemistry at rural general education schools based on making individual choices of a level of the subject instruction by pupils. Methods of introducing subject oriented instruction of chemistry based on pupils' individual choices of levels of the subject acquisition.

Multilevel module-based syllabi that contain basic and elective modules. The concept of “mild” differentiation: fundamental principles of modelling subject oriented instruction under conditions of mild differentiation; peculiarities of designing classroom activities.

Topic 3. Peculiarities of Methods of Teaching Chemistry in Cross-sectional Classes.

Major tasks of teaching chemistry at the standard and academic levels. The structure and contents of chemistry course at the standard and academic levels. Basic and alternative components (i.e. required and elective courses) of the contents of chemistry course for cross-sectional classes. Principles of selecting alternative

References

1. Braun, M. (2014). Europeanization of environmental policy in the new Europe: Beyond conditionality. Farnham, Surrey, England; Burlington. Ashgate Publishing Limited
2. Condon, M. (2015) The integration of environmental law into international investment treaties and trade agreements: negotiation process and the legalization of commitments. *Virginia Environmental Law Journal*, 2015, Vol.33 (1), pp.102-152
3. Council Decision of 23 June 2014 approving the conclusion, by the European Commission, on behalf of the European Atomic Energy Community, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part (2014/670/Euratom) *Official Journal of the European Communities* L 278, 20.9.2014, p. 8–9
4. Duttle, T., Holzinger, K., Malang, T., Schäubli, T., Schimmelfennig, F., Winzen, T. (2016) Opting out from European Union legislation: the differentiation of secondary law. *Journal of European Public Policy*, 01 April 2016, p.1-23
5. European Union Directorate General for External policies (2013) Approximation of the national legislation of Eastern Partnership countries with EU legislation in the economic field. May 2013, EU DG for External Policies, Policy Department
6. Langlet, D. (2016) EU environmental law and policy. Oxford: Oxford University Press, 2016.
7. Langbein, J. (2016) (Dis-) integrating Ukraine? Domestic oligarchs, Russia, the EU, and the politics of economic integration. *Eurasian Geography and Economics*, 26 March 2016, p.1-20
8. Law of Ukraine, On the National Program of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union. No. 1629-IV of March 18, 2004

9. Ministry of Environment and Natural Resources of Ukraine (2010) National Environmental Policy of Ukraine until 2020 (Approved by the Law of Ukraine № 2818-VI from 21.12. 2010).
10. Muravyov, V. (2012) The legal nature of the Association Agenda between Ukraine and the European Union. Veche, No. 8, pp. 16-21.
11. Petrov, R., Van Elsuwege, P. (2014) Legal Approximation of EU Law in the Eastern Neighbourhood of the EU: Towards a Common Regulatory Space? Routledge Press, 2014, pp. 137-158.

Blazhko O.A.

Vinnysia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ukraine

Yaroshenko O.G.

Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Ukraine

SUBSTANCE OF METHODOLOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR SUBJECT ORIENTED INSTRUCTION OF CHEMISTRY TO PUPILS AT GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Problem statement. One of the objectives related to implementing the Concept on subject oriented instruction at senior high school [4], assigned to higher educational establishments is training the new generation of teaching staff who can provide for high-quality instruction of school subjects at each of the following acquisition levels: standard, academic, and subject oriented, according to the profile of training chosen by pupils. Hence, training chemistry teachers-to-be for working at a profession-oriented high school is one of the burning issues of present-day pedagogy as well as theory and methodology of teaching chemistry.

The **purpose of the article** consists in the description of the content component of the methodological system of teaching future teachers for subject oriented instruction of chemistry to pupils at general educational institutions.

Statement of basic materials. The content component is a body of knowledge about peculiarities of arranging chemistry teaching/learning activities under the conditions of pre-profile and subject oriented training of pupils.

The substance of the formation of future chemistry teachers' preparedness for working at profession-oriented schools is the multi-aspect and integrated one as it suggests acquisition of subject specific (chemistry), psychological, pedagogical, general-methodological and specific-methodological knowledge. The content of methodological training of the chemistry teacher at profession-oriented schools includes the pre-requisite subject of "Methods of Chemistry Teaching at a Profession-oriented Senior High School" and the specialised course of study "Methods of Arranging Pre-profile Chemistry Training of Pupils at a Secondary School".

- учеб. заведений] / В. И. Загвязинский, Р. Атаханов. – 2-е изд., стер.
– М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 208 с.
5. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрушенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]; за. ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрушенка, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 256 с.
 6. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: [Навчальний посібник] / І. П. Підласий. – К.: Україна, 1998. – 343 с.
 7. Сисоєва С. О. Методологія науково-педагогічних досліджень: [Підручник] / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.
 8. Теорія і методика фізичного виховання: В 2 томах / Під ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2012. – Т.1. –392 с.
 9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М. М. Фіцула – К.: “Академвидав”, 2006. – 352 с.
 10. Штофф В. А. Моделирование и философия / В. А. Штофф. – М.-Л.: Наука, 1966. – 301 с.

Долгополов А.Н.

кандидат юридических наук, доцент,

доцент кафедры административного и финансового права

Национального университета

биоресурсов и природопользования

Украины, г. Киев, Украина

Кондратюк Юрий

студент 5-го курса

юридического факультета

Национального университета

биоресурсов и природопользования

Украины, г. Киев, Украина

СТАНОВЛЕНИЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВЕННОГО ПРАВА В УКРАИНЕ

Аннотация: В статье исследуются исторические аспекты зарождения и становления доказательственного права в отечественном уголовном процессе.

Annotation: The article explores historical aspects of the emergence and development of the law of evidence in domestic criminal proceedings.

Ключевые слова: уголовный процесс, доказательства, доказывание, фактические данные, источники доказательств.

Keywords: a criminal process, the proofs, a proving, the fact sheets, the sources of proofs.

I. Введение

Доказательственное право – это система процессуальных норм, регламентирующих цели, порядок и правовые средства выявления, собирания и оценки доказательств. Доказывание представляет собой процесс получения сведений и их использование с целью воспроизведения исследуемого события и является единственным средством защиты прав и законных интересов лиц, участвующих в уголовном производстве, раскрытия преступлений и недопустимости наказания невиновных [1].

Постановка задачи

Целью данной статьи стало исследование зарождения и становления доказательственного права в Украине, а также выделение основных признаков доказательств и процесса доказывания, характерных для определенного периода времени.

Достижению указанной цели способствовало решение следующих задач: исследование исторического процесса возникновения института доказательств и их источников в отечественном уголовном процессе; определение факторов, которые повлияли на установление доказательного права современной Украины.

Существенный вклад в исследование института доказательственного права осуществили Ю.Азаров, Н.Видря, М.Грошевой, В.Дорохов, Л.Карнеева, Е.Коваленко, В.Крючков, В.Нор, Н.Погорецкий, Д.Савицкий, С.Стахивський, М.Строгович, Н.Якуб и другие.

Данная тема является актуальной и требует совершенствования, анализа и обобщения, ведь знания о развитии доказательственного права помогают совершенствовать теорию доказательств в уголовном процессуальном праве Украины.

Результаты

Исследуя эволюцию доказательного права, нами было установлено, что первоисточником доказательственного права в Украине стало Римское право, которое закрепило понятие доказательственного права и осуществило его классификацию. Данное положение подтверждает подписанный в 911 году договор Великого князя Олега с императорами Львом и Александром, который содержал в себе и нормы судебного процесса. Именно данный договор положил начало развитию доказательного права в Украине, закрепив такие виды доказательств, как клятва, присяга, показания свидетелей, розыск, осмотр [2, с. 11-12].

Уже в период становления Киевской Руси доказательственное право совершенствуется, а система доказывания становится сложнее. Данный период характеризуется такими признаками:

исчезновение несовершенных форм доказывания (предрассудков) и создание новых средств доказывания;

на первом этапе – направить научно-педагогических работников к решению поставленных целей и задач, скоординировать их деятельность; определить методики и методы диагностики уровней развитости профессиональной выносливости будущих МВУ;

на втором этапе – организовать процесс развития всех компонентов профессиональной выносливости; осуществлять диагностику текущих результатов, при необходимости их скорректировать;

на третьем этапе – осуществить контроль уровня развитости профессиональной выносливости будущих МВУ по определенным нами критериям и показателям, оценить эффективность модели.

Выводы. Разработана и обоснована нами модель развития профессиональной выносливости будущих МВУ представлено в виде четырех компонентов: целевого, содержательного, операционно-деятельностного и диагностико-результативного. Данная модель является целостной и схожей с оригиналом, так как отражает структуру и все взаимосвязи исследуемого объекта. Это позволит сформировать при подготовке будущих МВУ единый подход к процессу развития профессиональной выносливости в преподавательского состава вуза.

Література

1. Ашеров А. Т. Методы и модели обучения студентов компьютерных специальностей эргономической экспертизе трудовой среды / А. Т. Ашеров, В. В. Мальованая. – Харьков: Изд-во НТМЛ, 2009. – 152 с.
2. Глинский Б. А. Моделирование как метод научного познания (гносеологический анализ) / Б. А. Глинский, Б. С Грязнов, Б. С Дынин, Е. П. Никитин. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1965. – 248 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ “Вінниця”, 2008. – 278 с.
4. Загвязинский В. И., Атаканов Р. Методология и методы психолого-педагогического исследования: [Учеб. пособие для студ. высш. пед.

эмоциональную и волевую сферы, а также привлечение слушателей к самостоятельному выбору средств обучения, как в аудиторное, так и внеаудиторное время. Кроме того, при выборе средств обучения нужно учитывать эргономические, экологические требования, а также требования техники безопасности в учебном процессе. Учет определенных факторов обеспечит эффективное решение учебно-воспитательных задач при развитии профессиональной выносливости будущих МВУ.

Диагностико-результативный компонент фиксирует изменения в уровне развитости профессиональной выносливости будущих МВУ и свидетельствует об её эффективности. Диагностирования (от “диа” – “прозрачный” и “гносис” – “знания”) определяется как получение информации о состоянии и развитии контролируемого объекта, его отклонение от нормы [6, с. 10]. И. Подласий отмечает, что диагностирование в правильно организованной учебно-воспитательной работе должно составлять не менее 90% всего педагогического процесса; когда мы точно будем знать, чего именно не хватает воспитаннику, его подготовке и реальным возможностям, мы достигнем цели эффективного воспитания, развития, обучения с минимальными усилиями и затратами времени. Работая вслепую, мы не только не достигнем цели, но и отдаляем ее непродуманным, неадекватным вмешательством [6, с. 14].

Данный компонент составляет критериально-диагностический комплекс, который содержит такие компоненты как критерии (ценостно-мотивационный, эмоционально-волевой, интеллектуальный, деятельностно-поведенческий, субъектный, оценочно-результативный) и их показатели оценивания уровней профессиональной выносливости будущих МВУ, а также уровень развитости – низкий, средний и высокий.

Полученные результаты по определенным критериям и уровням развитости профессиональной выносливости будущих МВУ, а также результативность педагогического воздействия используются для коррекции подготовки, уточнения содержания, форм, методов и средств организации учебно-воспитательного процесса.

Для эффективного внедрения разработанной нами модели в учебно-воспитательный процесс, ее следует реализовать поэтапно, а именно:

определение четкого перечня причин, по которым доказательства приобретают юридическую силу.

Следует также отметить, что модель доказательственного права Древней Руси не отличалась от аналогичных систем Западной Европы.

Свои характерные признаки имело доказательное право времен Русской Правды. Наряду с доказательствами, основанными на веровании людей (так называемый «божий суд»), которые были направлены на получение признательных показаний путем пыток. Начали формироваться прототипы современных источников доказательств: показания свидетелей, определенные требования к достаточности доказательств и их оценки (показания семи свидетелей в отводе подозрения об убийстве) [3, с. 32].

После распада Киевской Руси часть украинских земель вошла в состав других государств, под влиянием права которых формировалось доказательственное право - Литовских статутов и Магдебургского права. Важными доказательствами уже в то время считался осмотр места происшествия и вещественные доказательства. Еще одной особенностью было то, что показания свидетелей делились по классам. Так доказательная сила показаний свидетелей из городского правления была намного больше, чем обычных свидетелей, при этом они еще и освобождались от присяги перед судом [4, с. 196].

На украинских землях Правобережной Украины в XVIII веке источниками доказательств были показания свидетелей, а также показания самого обвиняемого. В уголовном судопроизводстве того времени, как источники доказательств, использовались и документы. Письменные доказательства в уголовном процессе применялись в основном при расследовании политических преступлений. Такими доказательствами могли быть частные письма или открытки, письменные призывы к восстанию и прочее. Доказательства делились на «доводы» и «отводы», в зависимости от того, могли ли они доказывать или отрицать определенные факты или права [5, с. 17, 20].

Другим этапом для развития доказательственного права является исторический период пребывания украинских земель в составе Российской империи. По нашему мнению, данный инквизиционный период тормозил развитие системы доказательств и не имел положительных результатов. Мы

поддерживаем мнение А.Я.Вышинского и В.Д.Спасовича, которые отмечали, что «судебное доказательство становится условным, ибо там, где правота «доказывается» «кожей» или «кровью» противника, там нельзя, разумеется, говорить о доказательствах в процессуальном смысле этого слова» [6, с. 38].

Следующий этап становления доказательного права связан с постреволюционным периодом. В 1922 г. был разработан и вступил в действие УПК УССР. Данный кодекс устанавливал следующие виды доказательств: показания свидетелей, заключения экспертов, вещественные доказательства, протоколы осмотров, личные объяснения обвиняемого и другие процессуальные документы. Вещественными доказательствами признавались предметы, которые были орудиями совершения преступления, сохранили на себе следы преступления или были объектами преступных действий обвиняемого, а также все иные предметы и документы, которые могли быть средствами для выявления преступления и изобличения виновных.

В 1960 году была проведена кодификация уголовного процессуального законодательства. В УПК было дано определение понятия доказательств, согласно которому ими являлись: «любые фактические данные, на основе которых в определенном законом порядке органы дознания, следователь и суд устанавливают наличие или отсутствие общественно опасного действия, виновность лица, совершившего это действие, и иные обстоятельства, имеющие значение для правильного разрешения дела» [7].

После провозглашения Украиной независимости уголовная процессуальная деятельность продолжала регулироваться нормами УПК 1960 года, в который вносились соответствующие изменения и дополнения. В сложившейся ситуации взятый Украиной европейский курс развития предопределил необходимость реформирования уголовного процессуального законодательства нашей страны.

В значительной мере принятию в 2012 году нового УПК также способствовала критика Совета Европы относительно авторитарности уголовного процесса в Украине, отсутствия состязательности, устранения защиты от участия в собирании и фиксации доказательств. В ныне действующем УПК усовершенствованы и закреплены: определение доказательств и их признаков; перечень источников доказательств и их нормативные определения;

будущих МВУ. Подбор методов нами осуществлялся на основе стратегической, тактической и оперативной цели учебного процесса, и учитывались цели как периода обучения, так и каждого занятия, а в некоторых случаях даже выполнение отдельного элемента. Также, важным для преподавателя при определении методов должно быть понимание уровня индивидуальной подготовленности слушателей, условий осуществления намеченной цели, а также наличие учебной материально-технической базы.

Особое значение при развитии профессиональной выносливости будущих МВУ приобретает подбор адекватных средств. Именно от выбора и применения средств обучения в значительной степени зависит эффективность использования различных методов и форм обучения и успешность самого процесса обучения. В научной литературе под средствами обучения понимают совокупность предметов, идей, явлений и способов действий, обеспечивающих реализацию учебно-воспитательного процесса [9, с. 111].

В научных исследованиях средства делятся следующим образом: *учебно-наглядные пособия* (натуралистические, изобразительные, знаковые), которые используются для иллюстрации, дополнения, детализации учебного материала, обобщения усвоенной информации; *вербальные средства обучения* (устная и письменная речь, учебная литература, словари, текстовые дидактические материалы); *специальное оборудование* (тренажеры, лабораторное оборудование и т. д.); *технические средства обучения* (технические устройства, компьютерные классы с информацией на слайдах, кинофильмах, компьютерные программы).

Следует учитывать средства физического воспитания, к которым относят физические упражнения, силы природы и гигиенические средства. Физические упражнения – двигательные действия, с помощью которых решаются образовательные, воспитательные задачи и задачи физического развития. Многократное выполнение двигательных действий составляет физическую деятельность. Силы природы, факторы гигиены являются вспомогательными средствами. С их помощью полнее и лучше используется основное средство, создаются условия для эффективного действия физических упражнений на тех, кто занимается, а также успешной организации и проведения занятий [8, с. 126].

Следовательно, при выборе средств обучения, необходимо учитывать их влияние на развитие личности, активизации познавательной деятельности,

создание атмосферы целеустремленности и полной самоотдачи в достижении запланированных результатов.

Содержание учебной деятельности слушателей составляет процесс отбора, анализа, усвоения, переработки и использования знаний и умений в решении задач военно-профессиональной деятельности. Он отображается в изменении его уровня профессионального, личностного и субъектного развития.

Операционно-деятельностный компонент является не менее важным компонентом модели, который тесно взаимодействует как с целевым, содержательным, так и с диагностико-результативным компонентами и обеспечивает постепенное развитие в будущих МВУ такого профессионально важного качества как профессиональная выносливость. Данный компонент представлен совокупностью различных форм, методов и средств организации преподавания и учения, которые используются преподавателем для достижения необходимого уровня развитости профессиональной выносливости будущих МВУ, а также слушателями в процессе отбора, осознание и использование содержания обучения для достижения личностных и военно-профессиональных целей.

Данный компонент модели позволяет задействовать всех участников учебно-воспитательного процесса в совместной деятельности с учетом личностных интересов, потребностей, возможностей и обосновать функциональность каждого из компонентов структуры развития профессиональной выносливости будущих МВУ.

Основными унифицированными формами, при которых осуществляется планомерное развитие профессиональной выносливости будущих МВУ являются: учебные занятия; самостоятельная работа; практическая подготовка; контрольные мероприятия; утренняя физическая зарядка, физическая тренировка в процессе учебно-боевой деятельности, спортивная массовая работа, выполнение индивидуальных заданий.

Эффективность учебно-познавательной деятельности будущих МВУ в значительной степени зависят от умения преподавателей выбирать и применять методы обучения. В нашем исследовании в сущности понятия “метод обучения” мы понимаем совокупность приемов и способов воздействия на субъектов учебного процесса, направленных на развитие профессиональной выносливости

правила собирания, проверки и оценки доказательств, а также их хранения. Так, например, для сравнения в Кодексе 1960 года только в ч. 1 ст. 65 указывалось, что доказательствами по уголовному делу являются «фактические данные, на основании которых в определенном законом порядке орган дознания, следователь и суд устанавливают наличие или отсутствие общественно опасного деяния, виновность лица, совершившего это деяние, и иные обстоятельства, имеющие значение для правильного разрешения дела», а УПК 2012 г. определяет эти положения нормами, закрепленными в нескольких отдельных статьях.

II. Выводы

Новизна исследования заключается в том, что нами было проведено комплексное научное исследование исторического процесса возникновения и становления института доказательственного права в отечественном уголовном процессе, начиная от Киевской Руси по настоящее время, а также выделены характерные признаки каждого периода его развития.

Доказательственное право современной Украины прошло тернистый путь, на протяжении которого произошел переход от восприятия доказательств как средств доказывания в спорах частного характера до современного понимания доказательств как средств отстаивания интересов сторон, равненных в возможностях по сбору доказательств и их источников.

Также следует отметить, что действующий УПК Украины содержит гибридную концепцию уголовного процессуального доказывания, которому присущи черты, свойственные как романо-германскому, так и англо-американскому уголовному процессу.

Литература

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012, № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Новицкий В. А. Теория российского процессуального доказывания и правоприменения : монография / В. А. Новицкий. – Ставрополь : Изд-во СГУ, 2002. – 584 с.
3. Фойницкий И. Я. Курс уголовного процесса / И. Я. Фойницкий. – СПб : Альфа, 1996. – Т. 1. –1996. – 552 с.

4. Резніков А. В. Магдебурзьке право: українські варіації на тему європейських традицій (історико-правовий нарис) : монографія / А. В. Резніков – Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2006. – 208 с.
5. Середа Ю.М. Формування доказів у кримінальному процесі України : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09/Середа Юрій Миколайович – К., 2012.
6. Вышинский А. Я. Теория судебных доказательств в советском праве / А. Я. Вышинский. – М. : Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1941. – 219 с.
7. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон України від 28 груд. 1960, № 1001-05 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.

Содержательный компонент составляют содержание образования, содержание деятельности преподавателя по развитию профессиональной выносливости будущих МВУ и содержание деятельности слушателей по усвоению данного элемента.

Обоснование содержания образования – одна из важнейших проблем обучения. Содержание высшего образования представляет собой педагогически сложившуюся систему знаний, умений и навыков, опыта творческой деятельности и эмоционально-ценостного отношения к миру, усвоение которой обеспечивает качества личности, ее профессиональное, интеллектуальное, нравственное, эстетическое, эмоциональное и физическое развитие. Содержание высшего образования, его организация и методы находятся в стадии непрерывного обновления, ориентируются на прогнозируемые наукой и практикой перспективы. Главной задачей высшей школы становится развитие именно творческих качеств личности, способности воспринимать и перерабатывать новые научные идеи, анализировать и применять их в условиях самостоятельной профессиональной деятельности [4; 5; 9].

Содержание образования будущих МВУ по развитию профессиональной выносливости должно быть направлено на ее структурные компоненты (ценностно-мотивационный, эмоционально-волевой, когнитивный, деятельностно-практический и субъектный), а также основываться на особенностях и факторах военно-профессиональной деятельности как в мирное время, так и в особый период, требованиями к их физической и психологической подготовленности, обеспечивающих успешность служебно-боевой деятельности.

Содержание деятельности преподавателя направлено на создание условий, обеспечивающих эффективное развитие профессиональной выносливости будущих МВУ: субъект-субъектное взаимодействие участников учебно-воспитательного процесса и осознание результатов их деятельности; достижения положительного результата; соответствие методики учебного процесса закономерностям физиологической адаптации личности; интеграция тактико-специальных дисциплин. Важным аспектом деятельности преподавателя является представление содержания обучения интересным для слушательской аудитории в профессиональном и личностном развитии,

педагогических исследованиях и специфические принципы, связанные с особенностями развития профессиональной выносливости будущих МВУ в процессе военно-профессиональной подготовки. Среди дидактических принципов отсутствует единый универсальный комплекс, поэтому сочетание принципов ученых разнятся. По нашему мнению, для успешного моделирования развития профессиональной выносливости будущих МВУ важными будут следующие общие дидактические и специфические принципы: *научности* (требует использования в процессе обучения научно достоверных фактов и отображения современных достижений в различных областях науки); *систематичности и последовательности* (опирается на закономерности психологической науки о том, что во время соблюдения логических завязок учебный материал запоминается в большем объеме и более прочно); *сознательности и активности* (ориентирует позицию и отношение будущих МВУ к военно-профессиональной деятельности); *связи теории с практикой* (важный в подготовке слушателей, поскольку истинность научной информации, научных теорий проверяется только практикой) *доступности и индивидуализации* (предусматривает определение стимулирующей меры трудности педагогической задачи в процессе физического воспитания, учитывая особенности возраста, пола, состояния здоровья и уровня подготовленности, а доступность зависит как от возможностей тех, кто занимается, так и объективных трудностей, возникающие при выполнении задач: координационной сложности, чрезмерной энергоемкости, опасности) *динаминости* (считается одним из существенных в физическом воспитании и спортивной тренировке и выражает тенденцию постепенного, но неуклонного повышения требований к слушателям); *непрерывности* (предусматривает недопустимость дискретности педагогического процесса, что приводит к снижению достигнутых результатов); прикладной направленности () .

Четкое выполнение принципов в соответствии с их требованиями определяет успешность достижения заданного результата – высокого уровня развитости профессиональной выносливости будущих МВУ. Разработанная нами модель позволяет обеспечивать образовательную, воспитательную, развивающую, адаптационную, мотивационную, диагностическую, интегрирующую функции развития профессиональной выносливости будущих МВУ на этапе оперативно-тактического уровня подготовки.

PEDAGOGICKÉ VĚDY

Грищенко Л.В.

викладач юридичних дисциплін
Університетського коледжу
Київського університету
імені Бориса Грінченка

РІВНІ, КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Анотація. У статті автором виокремлено і обґрунтовано рівні, критерії та показники сформованості правової культури майбутніх учителів в освітньому середовищі педагогічного коледжу.

Ключові слова: правова культура, освітнє середовище, педагогічний коледж, рівні, критерії, показники.

I. Постановка проблеми.

У Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) зазначається, що формування правової культури – це один із компонентів мети національного виховання. Становлення демократичної держави, розвиток її на основі духовності, моральності неможливі без високоосвіченого суспільства з розвинutoю правою культурою і високою правосвідомістю. Саме тому формування правової культури є одним із основних напрямів розвитку освіти.

II. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Схарактеризувати критерії, показники та рівні сформованості правової культури майбутніх учителів.

III. Виклад основного матеріалу дослідження.

У процесі визначення складових правової культури майбутніх учителів доречно виходити з того, що структура відображає сутність досліджуваного явища, її підструктури розкривають сутнісний зміст другого порядку, а структури елементів підструктур, зв'язків розкривають сутність наступних

порядків [4, с. 76]. А, також важливо враховувати актуальні цілі життєдіяльності студентів, їхні фахові вподобання, соціальні наміри, духовні потреби й ціннісні пріоритети в аспекті саморозвитку. Соціально-педагогічним засобом при цьому є діагностування студентів за критеріями й показниками сформованості правової культури з метою визначення їхнього вихідного рівня, що слугує базою для окреслення цілей і завдань формування правової культури в навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу, відповідно до індивідуально значущих для майбутніх фахівців потреб, інтересів і цілей самовизначення особистості в умовах педагогічної діяльності.

Продовжуючи аналізувати проблему формування правової культури майбутніх учителів, важливо уточнити питання діагностики та результативності цього процесу. По-перше, доцільно виокремити й обґрунтувати критерії та показники діагностики досліджуваного явища, що має принциповий характер, зважаючи на його недостатню вивченість.

Створюючи систему діагностики сформованості правової культури, ми відштовхувалися від її сутнісних характеристик і положень критеріального підходу, а саме: критерії повинні відображати основні закономірності досліджуваного явища, його динаміку, наявні взаємозв'язки між структурними компонентами і розкриватися через їх специфічні ознаки; критерії повинні фіксувати діяльнісний стан суб'єкта; нести інформацію про характер і специфіку діяльності, мотиви і ставлення до її виконання; критерії повинні чітко й однозначно вимірюватися якісними та відображатися кількісними показниками [5]. При виборі критеріїв сформованості правової культури ми виходили з того, що вони повинні відображати специфіку її розвитку в майбутніх учителів як цілісного утворення в єдиності визначених структурних компонентів і взаємозв'язків між ними.

Зазначимо, що критерій (від грецьк. *kriterion* – засіб для судження) – це ознака, на підставі якої дається оцінка, визначення чи класифікація чого-небудь, мірило суджень, оцінок [1, с. 595]. Ознака як компонент критерію виступав конкретним і типовим проявом одного з істотних аспектів якісної характеристики особистості, згідно якого «визначалася» наявність цієї якості, робився висновок про рівень її розвитку (сформованості) [2, с. 267].

конкретизує назначения структурных компонентов модели и определяет спланированный результат явления, которое исследуется. Данный компонент определяется стандартами высшего военного образования в пределах каждой специальности Министерством обороны Украины. Итак, этот компонент представлен единством целей, задач, принципов и функций.

Целью нашей модели является развитие профессиональной выносливости будущих МВУ на этапе оперативно-тактического уровня подготовки. Выделена цель имеет стратегическое значение, которая в нашем исследовании носит постоянный характер. Однако, наряду с этим существуют цели тактического и оперативного значения, которые определяются в определённый момент и в конкретной ситуации, и могут варьироваться в зависимости от внешних факторов и изменений внутренних возможностей системы. Реализация стратегической цели направлена на решение следующих задач в процессе развития профессиональной выносливости, будущих МВУ: развитие профессионально ориентированных ценностей и внутренних мотивов у слушателей; овладение системой научно-теоретических знаний по профессиональной выносливости, путей ее развития и применения в военно-профессиональной деятельности; осуществления адекватной самооценки, которая побуждает к развитию слабых сторон профессиональной выносливости, чувство ответственности за свой результат; развитие слушателей как субъектов учебной и профессиональной деятельности, которые сами способны управлять процессом развития профессиональной выносливости, выстраивать модель того, кем они хотят стать. Процесс развития профессиональной выносливости будущих МВУ, который является частью целостного педагогического В дидактике принципы определяют как обобщенные требования к организации и осуществлению учебного процесса; основные исходные положения теории обучения; теоретическая основа практической деятельности преподавателя и студентов; знания о сути, содержании, структуре обучения, его законах и закономерности, выраженные в виде регулятивных норм педагогической практики; способы достижения педагогических целей с учетом закономерностей учебного процесса; рекомендации, которые направляют педагогическую деятельность и учебный процесс [5, с. 117].

Анализ научной литературы позволил в нашем исследовании выделить основные дидактические принципы, которые обычно применяются в психолого-

целей, задач всей модели, обуславливает и

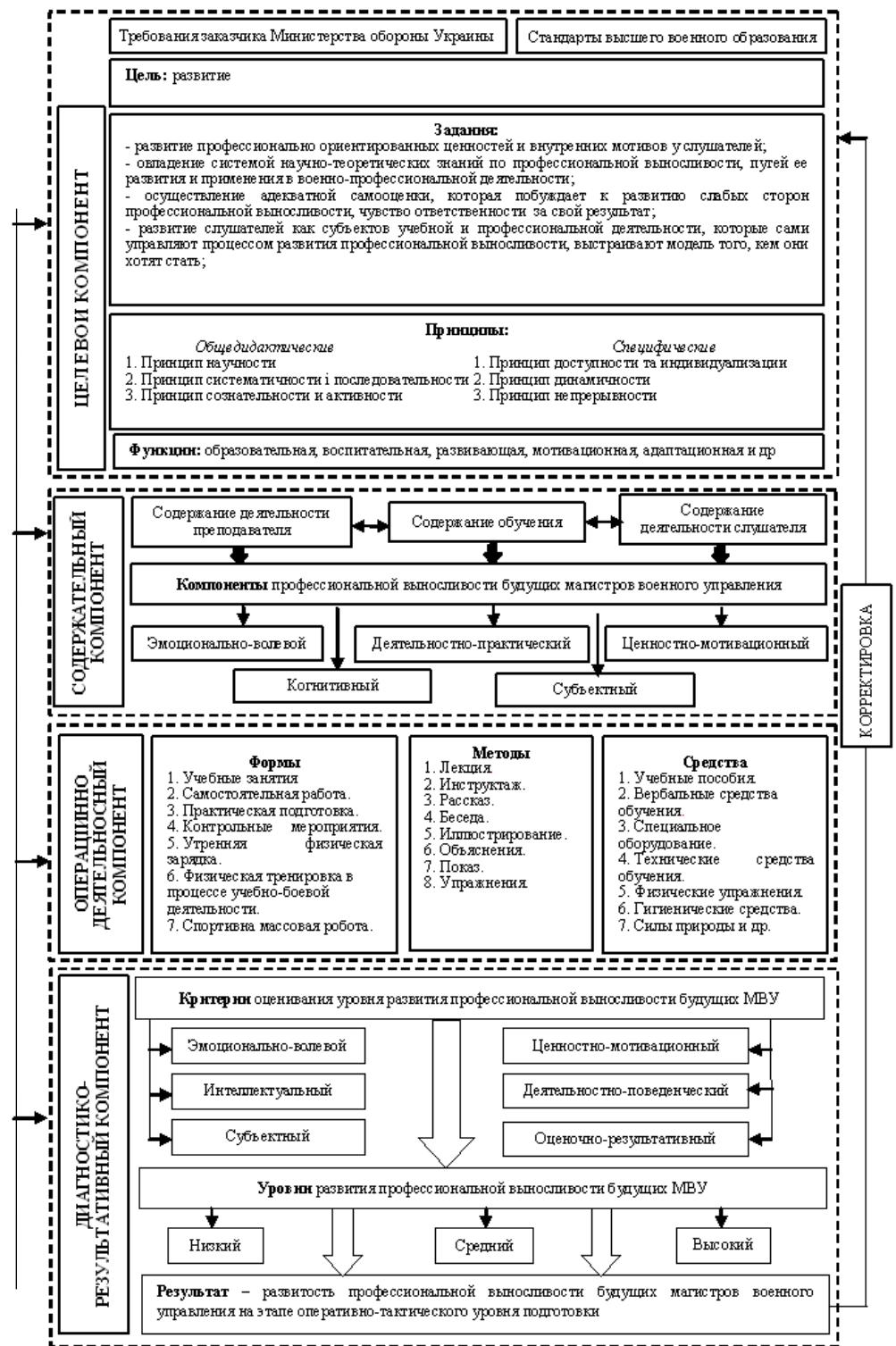

Рис. Модель развития профессиональной выносливости будущих магистров военного управления на этапе оперативно-тактического уровня подготовки

Окрім цього, ми врахували, що критерії повинні розкриватися через ряд якісних і кількісних показників, у міру прояву яких можна визначати більшу або меншу міру його вираженості. Показник – кількісна та якісна характеристика об'єкту, що описує будь-яку його властивість [7, с. 146]. Показники ефективності – кількісні та якісні характеристики сформованості кожної якості, сформованості того чи іншого критерію [6, с. 215].

На цій підставі нами визначено такі критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-регулятивний, особистісний. Кожен із цих критеріїв вимагає встановлення відповідних показників, унаслідок кількісного та якісного аналізу яких можна констатувати певний рівень сформованості правової культури. Тож, відповідно до кожного критерію було визначено показники вимірювання правової культури та відібрано необхідний діагностичний інструментарій для встановлення рівня сформованості досліджуваного явища, що деталізовано у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії	Показники вимірювання правової культури
мотиваційно-ціннісний	<p>Домінування внутрішньої мотивації до майбутньої професійної діяльності над зовнішньою, система мотивів і ставлення до них у процесі самостійної діяльності; готовність і ставлення майбутнього вчителя до професійно-правової діяльності, характеризується проявом особистості по відношенню до правових норм, фактів, явищ, мотивації правової поведінки і діяльності, їх змістовну вибірковість, розумінням цінності освітнього права, стійкістю правових поглядів і переконань, свідомим ставленням до правових норм освітнього законодавства і необхідністю їх виконання.</p> <p>Показником мотиваційно-ціннісного критерію є мотиви правової підготовки, характер професійно-пізнавального інтересу до формування правової культури, ставлення до формування й удосконалення правової культури, сформованість особистісних якостей; правова ідентифікація, що передбачає ставлення, яке оцінює діяльність держави, різних політичних партій, рухів, груп, до самого себе з точки зору норм права; готовність до професійно-правової діяльності, професійна мотивація майбутніх учителів, яка служить механізмом підтримки або осуду правової або протиправної поведінки.</p>

когнітивний	<p>Формування системи знань, необхідних для успішного опанування правових дисциплін, ступеня розуміння їх сутності в процесі професійної підготовки; засвоєння найважливіших правових знань, їх глибини, прагнення узагальнювати й аналізувати матеріал, давати оцінку фактам і явищам правової сфери в житті суспільства, практичні знання щодо вирішення правових завдань і розв'язання правових ситуацій у сфері освіти, уміння використовувати в роботі різні види джерел освітньо-правової інформації, опанування правового досвіду.</p> <p>Показниками когнітивного критерію є сформованість і характер засвоєння правових знань, їх повнота, обсяг, застосування правових знань у різних ситуаціях, учинках, відносинах, актуалізація в процесі виконання пізнавальних і практичних завдань; володіння правою термінологією тощо.</p>
діяльнісно-регулятивний	<p>Сукупність умінь ефективної роботи з інформацією, одержаною в процесі вивчення правових дисциплін для використання результатів цієї роботи під час розв'язання професійних завдань; ставлення майбутнього вчителя до навколошньої дійсності, орієнтування в арсеналі можливих правових засобів досягнення цілей, уміння відстоювати засвоєні теоретичні положення на практиці, стверджувати свої переконання в конкретних ситуаціях, уміння вибудовувати морально-правові орієнтації в суб'єкт-суб'єктних відносинах, мати активну громадянську позицію та нести соціальну відповідальність за виконану роботу, аналізувати правові явища та ситуації, прогнозувати можливі правові наслідки, відповідально ставитися до суспільно-політичної діяльності, проявляти ініціативність.</p> <p>Показниками діяльнісно-регулятивного критерію є сформованість і характер умінь правової діяльності: обсяг, повнота, комплексність, стійкість, гнучкість, дієвість умінь, правова активність студента, бажання брати активну участь у правотворчій діяльності, проявляти свою громадянську позицію, вимога дотримуватися букв закону; електоральна поведінка, включення в суспільно-політичну діяльність на рівні молодіжних організацій і рухів.</p>

достигаются. Поэтому, в структурном аспекте модель развития профессиональной выносливости будущих МВУ на этапе оперативно-тактического уровня подготовки нами представлена на рисунке целевой, содержательный, операционно-деятельностный и диагностико-результативный компонентами. Коротко раскроем назначение и содержание каждого структурного компонента предложенной нами модели.

Целевой компонент является системообразующим компонентом модели, вокруг которого выстраиваются другие компоненты. Он обеспечивает направленность развития профессиональной выносливости будущих МВУ, реализуется через установление стратегических, тактических и оперативных

который соответствует другому объекту (оригиналу), изменяет его при познании и дает про него или его части информацию [7, с. 100].

Анализ научной литературы показал, что существует ряд особенностей при использовании модели в эксперименте. Так, в своих фундаментальных исследованиях В. Штофф обнаружил двоякую роль, которую выполняет модель, она одновременно является и объектом изучения (поскольку она замещает другой, оригинал – объект), и экспериментальным средством (поскольку она является средством познания этого объекта) [10].

В результате двойкой роли модели структура эксперимента существенно меняется, усложняется. Если в обычном эксперименте объект исследования и инструментарий находятся в непосредственном взаимодействии, так как экспериментатор с помощью инструментария влияет прямо на объект изучаемого, то в модельном эксперименте внимание экспериментатора сконцентрирована на исследовании модели, теперь подлежит различным воздействиям и исследуется с помощью инструментария. Оригинальный объект изучения непосредственно в самом эксперименте не участвует [10, с. 97-98].

Для модельного эксперимента характерны следующие основные операции: переход от реального объекта к модели – построение модели (моделирование в собственном смысле слова) экспериментальное исследование модели; переход от модели к реальному объекту, который заключается в переносе результатов, полученных в процессе исследования на данный объект [10, с. 98].

Итак, на основе анализа сущности понятий “моделирование” и “модель”, подходов ученых к определению их особенностей, функций и требований, которые к ним предъявляются, нами была разработана модель развития профессиональной выносливости будущих МВУ. Основными этапами разработки модели были: постановка задачи; построение модели; проверка модели на достоверность; использование модели в учебно-воспитательном процессе.

В процессе разработки модели развития профессиональной выносливости будущих МВУ мы учитывали структуру педагогического процесса, которая включает цели, задачи, содержание, методы, формы взаимодействия педагогов и слушателей, результаты, которые при этом

особистісний	Здатність адекватно оцінювати власні результати роботи з інформацією; прагнення до самовдосконалення, самоосвіти, креативність у використанні інформації для розв'язання поставлених завдань; глибока переконаність суб'єкта в необхідності свідомого виконання вимог освітнього законодавства, сприйняття освітнього права і права взагалі як найвищої соціальної цінності, готовність до виконання професійного обов'язку, володіння комунікативною культурою для переконливої аргументації та обґрунтування власних позицій у складних правових ситуаціях, дотримання норм професійної етики у спілкуванні з іншими людьми, уміння визначати об'єктивність власних правових міркувань. До показників особистісного критерію відносимо ефективне використання правових знань і застосування їх у нових ситуаціях; сформованість навичок комунікативної культури, професійну мобільність, прагнення до правового самоконтролю емоцій, почуттів, вольових якостей, що проявляються в правовій діяльності, саморегуляції правої поведінки, рефлексія, об'єктивне оцінювання своїх сил і можливостей, критичне ставлення до себе і результатів власної діяльності, уміння аналізувати результати власної діяльності та коригувати поведінку.
---------------------	--

Критерії та показники правової культури майбутніх учителів

Варто наголосити, що проблема виміру правової культури майбутніх учителів за означеними критеріями пов'язана з необхідністю визначення рівнів її сформованості; під «рівнем» розуміємо ступінь величини, розвитку, вагомості чого-небудь [3].

Кожен рівень сформованості правової культури майбутніх учителів містить її специфічні описові характеристики, які систематизовано відповідно до означених критеріїв. Залежно від якості засвоєння правових знань і набуття правових умінь, навичок, сформованості особистісних характеристик, що відповідають критеріальним показникам правової культури, диференційовано рівні її сформованості:

– **високий** рівень притаманний особам, які володіють системою правових знань, знають ті розуміють структурні елементи освіти, нормативно-правове регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин; мають сформовану правосвідомість та професійно значущі мотиви, щодо становлення правової культури в процесі навчання, стійкий пізнавальний інтерес до формування й удосконалення

правових знань; чітко виражене позитивне ставлення до підвищення правової культури; сформовані на високому рівні особистісні якості (патріотизм, відповідальність, ерудованість, самостійність, культурність, грамотність, активність, освіченість, законослухняність, поінформованість, толерантність, взаємоповага); повні та змістовні правові знання, що актуалізуються в процесі виконання майбутнім учителем пізнавальних і практичних завдань; комплексні, стійкі, гнучкі, дієві вміння застосовувати правові знання в практичній професійній діяльності, які виявляються на творчому рівні;

– середній рівень властивий майбутнім учителям, які володіють інформацією про політичне та правове життя в Україні, систему освіти України, здатні за потреби проявити деякі професійно-правові знання; у студентів сформовані соціальні мотиви щодо становлення правової культури в процесі навчання, але недостатньо сформовані професійні мотиви; пізнавальний інтерес до формування та вдосконалення правових знань виявляється ситуативно; індинферентне ставлення до підвищення правової культури; сформовані окремі особистісні якості; неповні правові знання, що недостатньо виявляються в процесі виконання майбутнім учителем пізнавальних і практичних завдань; уміння застосовувати правові знання в практичній професійній діяльності на продуктивному рівні;

– низький рівень дозволяє виявити в майбутніх учителях примітивні уявления про політичне і правове життя в Україні, систему освіти України, на репродуктивному рівні здатні проявляти професійно-правові знання; вирізняється недостатньою мотивацією щодо формування й удосконалення правової культури; переважанням у процесі навчання прагматичних мотивів; недостатнім пізнавальним інтересом до правового навчання; недостатньо сформованими особистісними якостями як показниками правової культури (правова пасивність, правовий ніглізм); недостатньо сформованими правовими знаннями, неспроможністю застосовувати їх в конкретних ситуаціях професійної діяльності.

Отже, визначення означених рівнів сформованості правової культури майбутніх учителів дає можливість відстежити процес формування досліджуваного явища, виявити показники певних критеріїв, що є недостатньо сформованими,

исследовательским инструментарием для изучения отдельных аспектов и свойств прототипа [4, с. 199].

Обобщая сущность процесса моделирования, необходимо выделить ряд гносеологических функций, присущих ему: иллюстративную, которая позволяет наглядно отобразить изучаемое явление, его внутреннее строение, свойства и т. п.; объяснительную — помогает глубже понять познавательный объект, сформировать о нем более четкие представления; эвристическую, направленную на открытие новых сторон бытия фрагмента исследования социальной действительности; критериальную — выполняется моделью и выступает в виде образца-мерила для осуществления сравнительного анализа и оценки отдельных качеств или всего объекта исследования; прогностическую — связана с получением информации-прогноза о дальнейшем функционировании и развитии исследуемого явления; преобразующей — способствует выбору оптимальных путей и способов преобразования социальных объектов [2, с. 26].

Исследователи А. Ашеров и В. Малеванная определяют главные объекты педагогического моделирования: процесс подготовки специалиста; учебная деятельность студента; будущая профессиональная деятельность специалиста, которые определяют такую классификацию моделей: модель подготовки специалистов; модель будущей профессиональной деятельности; модель учебной деятельности. Для моделирования развития профессиональной выносливости будущих МВУ существенное значение имеет модель подготовки специалистов, основой которой является логическая система, включающая цели обучения, содержание образования, учебные планы, программы, проекты педагогических технологий и технологии управления образовательным процессом, целью построения которой является системное описание процесса подготовки [1, с. 22-24].

Анализ психолого-педагогической литературы показал, что в основе метода моделирования находится модель. Слово “модель” произошло от латинского слова “modus, modulus”, что означает: мера, образ, способ и т. п. Понятие “модель” в научно-педагогической литературе рассматривается как: мысленно представлена или материально реализованная система, которая отображая или воспроизводя объект исследования, способна заменять его так, что ее изучение дает нам новую информацию об этом объекте [10, с. 19]; объект,

выявить взаимосвязь между структурными элементами, функциями, условиями сложных систем, которые саморазвиваются.

Моделирование в учебно-воспитательном процессе исследовали С. Архангельский, Г. Атаханов, А. Ашеров, Ю. Бабанский, В. Загвязинский, Ю. Козловский, В. Краевский, Л. Красюк, В. Малеванная, В. Маслов, О. Мещанинов, Н. Нычкало, И. Осадчий, С. Сысоева, В. Сластенин, О. Троценко, В. Ягупов. Проблема моделирования подготовки военных специалистов освещена в трудах А. Диденко, С. Желтобрюха, Л. Золотавської, В. Коровина, В. Косухина, А. Кузнецова, Т. Лариной, М. Нещадима, П. Образцова, Ю. Руденко, В. Самойлова, Б. Улзийхуяга, В. Ягупова и др.

Однако, анализ этих научных исследований показал, что вопросу моделирования развития профессиональной выносливости будущих МВУ на этапе оперативно-тактического уровня подготовки практически не уделено внимания.

Итак, **целью статьи** является построение модели развития профессиональной выносливости будущих магистров военного управления на этапе оперативно-тактического уровня подготовки.

Изложение основного материала. Сущность моделирования заключается в установления сходства явлений (аналогий), адекватности одного объекта другому в определенных отношениях и на этой основе преобразования простого по структуре и по содержанию объекта в модель сложного (оригинал) [3, с. 119].

Исследователи С. Сысоева и Т. Кристопчук под моделированием понимают метод непосредственного практического или теоретического оперирования объектом, при котором исследуется не сам объект который нас интересует, а используется дополнительная штучная или естественная система, которая находится в определенном объективном соответствии с познавательным объектом, способна замещать его на определенных этапах познания и дает при ее исследовании в конечном счете информацию про сам моделируемый объект [7, с. 100].

В. Загвязинский и Р. Атаханов, моделирование определяют, как процесс создания моделей, схем, знаковых или реальных аналогов, которые отражают существенные признаки более сложных объектов (прототипов) и служат

визначити шляхи подальшого розвитку, обрати методи і засоби, за допомогою яких можна буде впливати на їх позитивну динаміку.

IV. Висновки.

Узагальнюючи зазначимо, що складовими правової культури майбутніх учителів є наступні критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-регулятивний, особистісний. До кожного з них визначено показники та диференційовано рівні сформованості правової культури майбутніх учителів в освітньому середовищі педагогічного коледжу: високий, середній, низький.

Література

1. Большой толковый психологический словарь. – Т. 2 / А. Ребер. – М. : Вече-асто, 2001. – 399 с.
2. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред.: А.М. Прохоров. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., С.-Пб.: Большая Рос. Энцикл., Норинт, 1997. – 1456 с.
3. Главацька А.О. Критерії формування правової компетентності майбутнього викладача в процесі професійної підготовки / А. О. Главацька // Педагогічний процес теорія і практика. – 2013. – № 4. – С. 34–43.
4. Иванова Т. В. Культурологическая подготовка будущего учителя : монография / Т. В. Иванова. – К. : ЦВП, 2005. – 282 с.
5. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя : учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / И. Ф. Исаев. – М. : Академия, 2002. – 208 с.
6. Баловсяк Н.В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Баловсяк Надія Василівна / Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2006. – 334 с.
7. Спутник исследователя по педагогике / А. Н. Баскаков, Ю.Г. Соколова. – Челябинск : Полиграф-Мастер, 2008. – 600 с.

Вербин Н.Б.

Старший преподаватель кафедры физического воспитания, специальной физической подготовки и спорта Национального университета обороны Украины имени Ивана Черняховского, подполковник

МОДЕЛИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ВЫНОСЛИВОСТИ БУДУЩИХ МАГИСТРОВ ВОЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ЭТАПЕ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКОГО УРОВНЯ ПОДГОТОВКИ

В статье рассмотрены подходы к моделированию как метода исследования, который позволяет выявить взаимосвязь между структурными элементами, функциями, условиями сложных систем. Раскрыты сущностные характеристики понятий "моделирование" и "модель", функции, которые они выполняют в психолого-педагогических исследованиях, объекты моделирования и их классификацию. Разработаны и обоснованы модель развития профессиональной выносливости будущих магистров военного управления на этапе оперативно-тактического уровня подготовки, которая представлена целевым, содержательным, операционно-деятельностным и диагностико-результативным компонентами.

Опорные понятия: моделирование, модель, будущие магистры военного управления, профессиональная выносливость, оперативно-тактический уровень.

The article studied approaches to modeling as a research method that allows revealing the synergies between structural elements, functions and complex systems conditions. Essential characteristics of the concepts of "modeling" and "model" as well as their functions in psychological and pedagogical studies and objects of modeling and their classification were revealed. The model of development of professional endurance of future masters of military management at a stage of tactical level training was developed and justified. The model is represented by target, content, operational and diagnostic components.

Supporting concepts: modeling, model, future masters of military administration, professional endurance, tactical level.

Постановка проблемы. Современные условия реформирования Вооруженных сил Украины меняют требования и подходы к подготовке военных специалистов на всех уровнях подготовки. Не стали исключением офицеры органов военного управления, которые проходят обучение в Национальном университете обороны Украины имени Ивана Черняховского на оперативно-стратегическом и оперативно-тактическом уровнях подготовки. Их военно-профессиональная деятельность связана с большими интеллектуальными и психологическими нагрузками, стрессовыми ситуациями и постоянной усталостью всех функциональных систем организма. Повышенные требования к данной категории офицеров побуждают к поиску путей, которые обеспечат эффективное выполнение служебно-боевых задач как в мирное время, так и особый период.

Важным профессиональным свойством, которое способно обеспечивать противодействие большинству негативных факторов служебно-боевой деятельности является профессиональная выносливость, которая охватывает психологическую, физиологическую и физическую сферы офицеров органов военного управления и обеспечивает успешность военно-профессиональной деятельности в сверхсложных, непредсказуемых условиях за счет преодоления разновидностей усталости, стресса и напряженности.

Развитие профессиональной выносливости будущих магистров военного управления (далее – МВУ) представляет собой сложное психолого-педагогическое явление. Поэтому его необходимо представить как сложную педагогическую систему. Современные исследования С. Гончаренко, В. Загвязинского, В. Краевского, Н. Лазарева, И. Осадчего, И. Подласого, С. Сысоевой, В. Ягупова и др. указывают, что наиболее эффективным средством достижения положительных результатов по разработке и управлению педагогическими системами является использование метода моделирования.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблеме моделирования посвящено много фундаментальных исследований Б. Глинского, Б. Грязнова, Б. Дынина, Ю. Козловского, Н. Лазарева, Е. Никитина, И. Новика, Л. Фридмана, В. Штоффа и др. Ученые отмечают, что моделирование позволяет